

Jaarverslag 2017

Op koers

Voorwoord

Taal aan Zee vaart op koers. Bij het lezen van dit jaarverslag wordt overduidelijk dat de gestelde doelen voor het jaar 2017 zijn bereikt. En dat alles met dank aan onze 400 vrijwilligers, die in dit verslagjaar weer hebben aangetoond dat zij onze deelnemers niet alleen een veilige haven konden bieden, maar ook zorg hebben gedragen dat asielzoekers, vluchtelingen en geïsoleerde anderstalige vrouwen zich een positie in onze samenleving kunnen verwerven. Zich dus kunnen ankeren! Het werkplezier, de betrokkenheid bij onze organisatie, een enorme inzet en gedrevenheid en niet in de laatste plaats de veelzijdige kwaliteiten van onze vrijwilligers hebben Taal aan Zee dit jaar de juiste koers doen varen. Daarbij werden zij ondersteund door een gemotiveerd en deskundig team van beroepsmatig werkzame medewerkers. Uit een intern gehouden tevredenheidsonderzoek is duidelijk geworden dat vrijwilligers het werkplezier (83%) en betrokkenheid bij de organisatie (74%) belangrijke beweegredenen vinden voor hun werk bij Taal aan Zee. Belangrijk daarbij is dan ook dat vrijwilligers bij beleid en uitvoering zijn betrokken. Hoe we dat doen is te lezen in dit verslag.

De beleidsdoelen voor Taal aan Zee worden jaarlijks vastgesteld en verwoord in het jaarprogramma. Het aantal cursisten bedroeg in 2017 in totaal bijna 1150. Daarnaast werden met het project Taal in de Bibliotheek ook nog eens wekelijks gemiddeld 80 anderstaligen bereikt met ons aanbod. Deze getallen maken duidelijk dat het aanbod van Taal aan Zee voorziet in een behoefte. Aanbod op maat is daarbij erg belangrijk, omdat onze cursisten gezien specifieke omstandigheden en beperkte mogelijkheden in eerste instantie niet (voldoende) aan bod komen bij andere taalaanbieders. Veel belang wordt dan ook gehecht aan het aanbod Taal op Maat en de Taal (aan Zee-)maatjes. Dat na een aanbod van Taal aan Zee in totaal zo'n 74% van de deelnemers, die thuis- of groepsles krijgen, door- of uitstroomt is iets om verheugd over te zijn. Het steeds weer werken aan vernieuwing en verbetering van het aanbod is nodig, om blijvend te kunnen voldoen aan de specifieke vragen van onze deelnemers. Een van de voorbeelden hiervan is het aanbod "Voel je goed", een nieuwe werkwijze om laaggeletterden te bereiken en waar Taal aan Zee als partner van de Stichting Lezen & Schrijven aan mee doet. Maar ook de extra activiteiten, zoals Den Haag in actie voor Taal, Samen Verder, Blik op Den Haag en Politiek in Vogelvlucht, waarin Taal aan Zee in samenwerking met andere organisaties, deelnemers de gelegenheid biedt om mee te doen aan maatschappelijke activiteiten, wil ik graag onder de aandacht brengen.

De samenwerking tussen taalaanbieders onderling en de gemeente Den Haag ging ook dit jaar weer met volle kracht vooruit. Het jaarverslag laat vele voorbeelden zien van deze goede en vooral ook noodzakelijke samenwerking. Taal aan Zee staat daarin vaak aan het roer, maar de bereidheid van alle partijen om actief mee te doen wordt als heel plezierig ervaren. Wij hebben elkaar hard nodig! Met dank voor uw inzet en vertrouwen, zal Taal aan Zee ook de komende periode op koers varen.

Rob Wiegman, voorzitter bestuur Taal aan Zee.

Inhoudsopgave

Deel 1 Over Taal aan Zee	3
1.1 De organisatie	
1.1.1 De visie	
1.1.2 De missie	
1.1.3 De organisatie	
1.2 Beleid en ontwikkelingen: de ambities voor 2017	<u>6</u>
1.2.1 Een sluitend taal- en opleidingsaanbod	
1.2.2 De ontwikkelingen/initiatieven m.b.t. statushouders	
1.2.3 Taal aan Zee in de regio	
1.2.4 De huisvesting	
1.2.5 Taal aan Zee op de politieke agenda	
Deel 2 Het educatieve aanbod	<u>14</u>
2.1 Doelgroepen	
2.1.1 Het bereik	
2.1.2 Kenmerken doelgroepen	
2.2 Het aanbod	19
2.2.1 Groepsgewijze trajecten Nederlands als Tweede taal (Nt2)	
2.2.2 Individuele trajecten Nt2	
2.2.3 Engels	
2.2.4 ICT	
2.2.5 Projecten	
2.3 Begeleiding en ondersteuning cursisten en deelnemers	
2.4 Door- en uitstroom	
2.5 Extra activiteiten	
Deel 3 De vrijwilligers	32
3.1 Cijfers vrijwilligers	
3.2 Werving en selectie	
3.3 Het vrijwilligersbeleid	
3.3.1 De begeleiding, ondersteuning en deskundigheidsbevordering	
3.3.2 De vertrouwenspersoon	
3.3.3 De waardering	
3.3.4 De inbreng van vrijwilligers	
3.3.5 De Informatievoorziening	
Deel 4 PR en communicatie	<u>36</u>
4.1 (Social) Media	
4.2 Interne communicatie	
4.3 Taal aan Zee in het nieuws	
Deel 5 Financiën	<u>42</u>
5.1 Financieel jaarverslag	
5.2 Subsidies, fondsen en overige inkomsten	
Deel 6 Blik op de toekomst	<u>43</u>

Deel 1 Over Taal aan Zee

1.1 De organisatie

1.1.1 De visie

Taal is de sleutel tot participatie. Voor een deel van de Haagse anderstalige burgers is de stap naar deelname aan de samenleving groot. Om die stap te kunnen maken, hebben zij behoefte aan een laagdrempelig taalaanbod waarmee zij basiskennis en -vaardigheden kunnen opdoen.

Taal aan Zee bereikt met haar lesaanbod anderstaligen die (nog) geen toegang hebben tot of ondersteuning nodig hebben bij reguliere educatie. Deelnemen aan educatieve activiteiten van Taal aan Zee is voor hen een middel om de volgende stap te zetten in de Nederlandse samenleving.

1.1.2 De missie

Als professioneel geleide vrijwilligersorganisatie verzorgt Taal aan Zee in Den Haag een laagdrempelig en gedifferentieerd educatief aanbod voor geïsoleerde anderstalige vrouwen, vluchtelingen, asielzoekers en andere migranten en/of laaggeletterden om hun zelfredzaamheid te versterken en hun deelname aan de samenleving te bevorderen. Hiervoor biedt Taal aan Zee een vraaggestuurd aanbod. Het gaat daarbij veelal om maatwerk, omdat de achtergrond van de cursisten en deelnemers zeer verschillend is. Je kunt daarbij denken aan hun omstandigheden, het taalniveau, de cultuur, de geschooldheid in het land van herkomst en het leervermogen. De lessen vinden zowel individueel als groepsgewijs plaats en worden aangeboden op de centrale locatie, dan wel aan of dicht bij huis. De activiteiten van Taal aan Zee worden geheel uitgevoerd door vrijwilligers. Zij worden hierin ondersteund door een klein team van betaalde medewerkers.

1.1.3 De organisatie

Zonder vrijwilligers geen Taal aan Zee! De inzet van vrijwilligers is voor Taal aan Zee onmisbaar. De kerntaak, het lesgeven aan asielzoekers, vluchtelingen en geïsoleerde vrouwen, wordt uitgevoerd door vrijwilligers. Ook op andere gebieden zijn vrijwilligers actief. Dit varieert van systeembeheer, receptie en administratie tot bestuurlijk werk. Het betreft zonder uitzondering zeer betrokken en gedreven mensen en wij zijn er dan ook zeer trots op dat zij zich voor Taal aan Zee willen inzetten. **Bij Taal aan Zee waren in 2017 bijna 400 vrijwilligers actief.**

Hun inzet werd mogelijk gemaakt en begeleid door 13 betaalde medewerkers (9,9 fte) die garant staan voor de kwaliteit en continuïteit. Zij zetten de lijn uit en faciliteren de vrijwilligers in de uitvoering van hun werkzaamheden zowel inhoudelijk als organisatorisch. Bij de betaalde medewerkers is sprake van dezelfde grote betrokkenheid en de samenwerking met de vrijwilligers verloopt dan ook op een zeer prettige, harmonieuze manier.

Het team van betaalde medewerkers bestond in 2017 uit:

- **Directeur:** Ingrid Suasso de Lima de Prado
- **Coördinatie:** Inge van der Schoot, Wieke Boxsem (i.v.m. pensionering vanaf 1 november 2017 opgevolgd door Jenny van de Griend), Eva de Bruijne, Peter van Gils (i.v.m. vervanging vanwege zwangerschapsverlof Eva de Bruijne vanaf 1 augustus 2017), Eric van Veldhoven en Annemarie Koenhen-de Ruyter.
- **Staf:** Annabelle Lock en Eline van Oord
- **Bedrijfsbureau:** Amina Karbache, Fatma Ekren, Fanny Winkelman, Gül Sahin en Ali Hassan.

In november namen we afscheid van een zeer gewaardeerde medewerkster, Wieke Boxsem, die met vervroegd pensioen ging. Zij heeft zich ruim 25 jaar voor Taal aan Zee en voorganger stichting Ontmoeting met Buitenlandse Vrouwen ingezet als coördinator van het aanbod voor geïsoleerde anderstalige vrouwen. Gelukkig vonden we in Jenny van de Griend een waardige opvolgster en kon het werk op een goede wijze gecontinueerd worden.

Het bestuur in 2017

De rol van het bestuur van Taal aan Zee is strategisch beleidsvormend en toezichhoudend.

Daarnaast heeft het bestuur een adviserende en klankbordfunctie.

Het bestuur bestond in 2017 uit (in alfabetische volgorde):

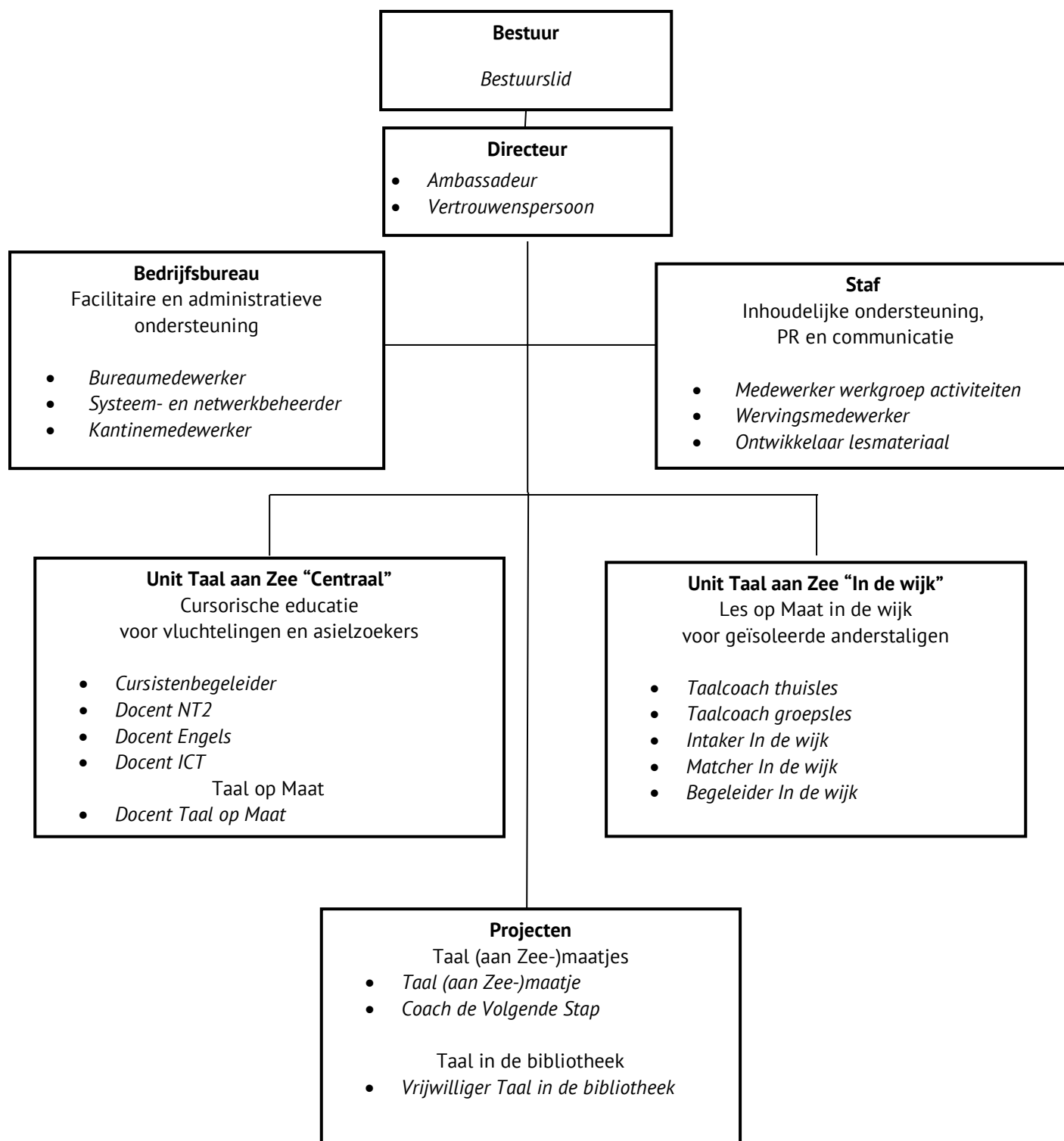
- Ed de Bruyn Kops, bestuurslid
- André van Ommeren, bestuurslid
- Carlien Scheele, bestuurslid
- Ingrid Sijlbing, secretaris
- Jurrie Vos, penningmeester
- Rob Wiegman, voorzitter
- Yeliz Yilmaz, bestuurslid (vanaf 15 april 2017)

De rol van het bestuur kan worden omschreven als betrokken op afstand. Het bestuur heeft 7 keer vergaderd in 2017. Tijdens de vergaderingen zijn de beleidslijnen voor de organisatie bijgesteld, dan wel is nieuw beleid vastgesteld. Vaste agendapunten waren onder meer de subsidieaanvragen, de financiën en de ontwikkelingen in de organisatie. Zo is het jaarprogramma 2017 van Taal aan Zee vastgesteld en is aan de hand van kwartaalrapportages van de directeur de voortgang van de organisatie en het werk besproken. Ook het gemeentelijk en landelijk beleid was een vast gespreksonderwerp. In het verslagjaar is verder specifiek aandacht geschonken aan het nieuwe communicatiebeleid van de organisatie. Taal aan Zee richt zich meer en meer op het gebruik van social media. Door het jaar heen werd tijd uitgetrokken om de uitvoering van het werk van Taal aan Zee beter te leren kennen door het bijwonen van scholingsdagen en andere bijeenkomsten. Tevens is de in 2017 bij Taal aan Zee betrokken beleidsambtenaar van de afdeling Onderwijsbeleid uitgenodigd ter kennismaking en om toelichting te geven op het beleid van de gemeente en de ontwikkelingen op het gebied van Onderwijsbeleid. Ook was de regiomanager van Den Haag en Westland van Vluchtelingenwerk Zuidwest Nederland te gast. Diverse bestuursleden hebben externe bijeenkomsten bijgewoond in het kader van het onderhouden van het netwerk. De voorzitter van het bestuur vervulde op verzoek van de gemeente een bijzondere rol als voorzitter van een overleg van de gemeente met de taalpartners over het onderdeel volwasseneneducatie van de nieuwe Haagse Educatieve Agenda 2018-2022.

Aan het eind van het jaar is een meedenkbijeenkomst gehouden voor de vrijwilligers waar onder meer een inkijk is gegeven in hoe het bestuur werkt en waar het zich mee bezig houdt. Tevens is een beleidsdag gehouden met de medewerkers en een aantal vrijwilligers om beleidslijnen voor het komend jaar uit te zetten.

Het bestuur is deskundig op de diverse voor Taal aan Zee relevante beleidsterreinen en vormt met elkaar een goed team. In april 2017 trad Yeliz Yilmaz als nieuw bestuurslid toe tot het bestuur en vulde met haar expertise op onder meer het juridische/toezichhoudende en financiële vlak de deskundigheid van het bestuur verder aan. Zij volgde Donny Brandon op die per 1 januari 2017 afscheid nam van het bestuur, na ruim 5 jaar grote inzet voor Taal aan Zee en voorganger stichting Wereldvenster.

Organogram inclusief vrijwilligersfuncties (*cursief*) Taal aan Zee – 2017

1.2 Beleid en de ontwikkelingen: de ambities voor 2017

Vanuit de beleidsdag eind 2016 zijn in het jaarprogramma 2017 de volgende ambities voor het beleid en de uitvoering van Taal aan Zee geformuleerd:

- Taal aan Zee heeft als maatschappelijk relevante en – betrokken organisatie een actieve, centrale - en zichtbare positie voor wat betreft het verzorgen van een educatief aanbod gericht op migranten en/of laaggeletterden met én door vrijwilligers. Het aanbod dat Taal aan Zee verzorgt voldoet aan de vraag van de bestaande en mogelijke nieuwe doelgroepen, samenwerkingspartners en financiers.
- De organisatie functioneert efficiënt, flexibel en daadkrachtig, waardoor Taal aan Zee kwalitatief en getalsmatig in staat is om in de komende jaren niet alleen haar markt- en financiële positie te behouden, maar ook gefaseerd uit te breiden.
- Naast continuering van bestaand aanbod, gaat het in 2017 om vervolg te geven aan vernieuwend dan wel nieuw vraaggericht aanbod (innovatie en uitbreiding); om coproducties dan wel samenwerkingsproducties met andere educatieve instellingen/organisaties én om uitbreiding van financiële middelen en mogelijkheden. Het betreft met name een aanbod dat onderscheidend is t.o.v. en aanvullend op andere aanbieders.
- Het verder ontwikkelen van de activiteiten op het gebied van expertise en kennisoverdracht middels een 'kenniscentrum'.
- Ook onderzoek bij andere gemeenten in de regio naar mogelijke behoefte aan een door Taal aan Zee te bieden aanbod, zowel uitvoerend en/of adviserend.
- Het realiseren van toereikende huisvesting ten behoeve van de continuïteit en de mogelijke uitbreiding van het aanbod.
- Het (nog) beter op de politieke agenda krijgen van het werk van Taal aan Zee, o.a. in het kader van de lokale en landelijke verkiezingen.

Deze ambities én ontwikkelingen op het gebied van onder meer een sluitend taal- en opleidingsaanbod, statushouders en regie op inburgering door de gemeente, waren in 2017 leidraad voor de door Taal aan Zee ontplooiende activiteiten, zelf en samen met andere partners. Hierna een schets van de ontwikkelingen, activiteiten die in 2017 van belang waren en de rol die Taal aan Zee daarin had. In deel 2 geven we een overzicht van de educatieve activiteiten van Taal aan Zee zelf.

1.2.1 Een sluitend taal- en opleidingsaanbod

a. De Taalketenaanpak

Taal aan Zee heeft als coördinator van het Taalketenoverleg al jaren een belangrijke rol in het verbinden van (taal)organisaties en het werken aan een aansluitende Haagse taalketen. In 2017 is hierin weer een aantal grote stappen gezet.

De Haagse gemeenteraad nam in juni 2016 de motie Laaggeletterdheid aan waarin het College de opdracht kreeg om in samenwerking met het werkveld te onderzoeken hoe het aantal laaggeletterden in Den Haag significant verminderd kan worden. Tevens werd onderzocht in welke stadsdelen/wijken zich de meeste laaggeletterden bevinden en voor welke doelgroepen een taaltraject nodig is. Daarnaast had de Commissie Samenleving van de Haagse gemeenteraad met instemming gereageerd op het voorstel van de taalketenpartners in Den Haag om een gezamenlijke visie te presenteren op de aanpak van laaggeletterdheid in de stad.

In de notitie 'Werk maken van de Haagse taalketenaanpak' hebben de 25 Haagse organisaties vertegenwoordigd in de Haagse Taalketen, deze gezamenlijke visie neergelegd. De notitie is in november 2016 aangeboden aan drie wethouders en in januari 2017 in een speciale bijeenkomst van het Taalketenoverleg met toenmalig wethouder van Onderwijs, Ingrid van Engelshoven besproken, tezamen met de uitkomsten van het onderzoek naar laaggeletterdheid in Den Haag. De resultaten van deze bijeenkomst zijn naar het College gestuurd. Dit heeft geleid tot de vraag om een uitwerking van de notitie voor 2017.

Deze uitwerking betrof een pilot voor een Taalketen-wijkaanpak in eerste instantie voor de wijken Mariahoeve en Moerwijk en stadsdeel Laak. Voor een taalketenaanpak voor alle wijken/stadsdelen met een hoog percentage laaggeletterden is 1,8 miljoen nodig. In 2017 was er 200.000 euro beschikbaar.

De organisaties ROC Mondriaan Taal+ school (hierna te noemen: Mondriaan), Taal aan Zee, Xtra, Bibliotheek (met als onderdeel het Taalhuis) vormen de kerngroep van de Taalketen en hebben een actieve en uitvoerende rol in de realisatie van de wijkaanpak. Samen met de gemeentelijke diensten OCW en SZW zijn zij partners in de pilot-fase van de taalketenaanpak.

Om de voorgestelde aanpak te doen slagen is een aantal voorwaarden genoemd in de notitie. Een zeer belangrijke is om het taalbeleid uit te bouwen en te versterken als integraal onderdeel van beleidsterreinen bij het sociaal domein (jeugd, zorg, welzijn, sociale zaken). Met een gezamenlijke inspanning van de gemeentelijke diensten (OCW en SZW), de stadsdelen en de taalketenpartners is het zaak het bereik van laaggeletterden te vergroten. Dit moet leiden tot een passend taalaanbod op maat bij professionele taalaanbieders en vrijwilligersorganisaties in de wijk en in de stad.

Elementen van de aanpak zijn het instellen van een gezamenlijke Taskforce van taalketenpartners en OCW en SZW en van taalplatforms per wijk. Tevens zijn continuïteit en groei van het aanbod bij de taalpartners voorwaarden. Andere elementen zijn de mogelijkheid voor alle taalvrijwilligers in Den Haag om aan de basistraining taalvrijwilligers deel te nemen en uitbreiding van de Digi(taal)punten van de Bibliotheek.

De activiteiten zijn in oktober 2017 gestart. Taal aan Zee heeft de basistraining taalvrijwilligers vanaf die periode opengesteld voor alle taalvrijwilligers in Den Haag. In totaal zijn er 11 bijeenkomsten geweest waaraan 77 taalvrijwilligers hebben deelgenomen. Het betrof naast vrijwilligers van Taal aan Zee zelf, onder meer vrijwilligers van Taal in de Buurt, het Taalhuis, Xtra, stichting Yasmin en Welzijn Scheveningen. Het materiaal voor de trainingen wordt gratis ter beschikking gesteld door Stichting Lezen & Schrijven.

Tevens heeft Taal aan Zee in november een eerste Taskforcebijeenkomst georganiseerd met de kerngroep en met beleidsambtenaren van de verschillende afdelingen van OCW en SZW. Daar is door alle partners de intentie uitgesproken om tot een meer integraal taalbeleid te komen. In Laak is het reeds bestaande overleg van taalpartners uitgebouwd tot Taalplatform en is een inventarisatie gemaakt van het huidige aanbod in het stadsdeel. In de wijken Mariahoeve en Moerwijk zijn voorbereidingen getroffen voor de opzet van Taalplatforms. Het opzetten en de coördinatie van deze platforms is de taak van Xtra. Taal aan Zee is als participant betrokken. Mondriaan heeft extra taalaanbod gedaan in de wijken en de bibliotheek heeft onder meer de (Digi)taalpunten uitgebreid. In een korte periode is dus al veel gerealiseerd. Vanuit de kerngroep zijn we met de gemeente in gesprek gegaan over het duurzaam voortzetten van de pilot en het uitrollen van de activiteiten in meerdere wijken van Den Haag na 2017. Voor 2018 is in ieder geval 500.000 euro beschikbaar waarmee de huidige pilot kan worden gecontinueerd en voor een deel uitgebreid.

b. Taalketenoverleg en overleg taalaanbieders statushouders met gemeente

Het Taalketenoverleg is naast de speciale bijeenkomst over laaggeletterdheid in januari met wethouder Ingrid van Engelshoven, nog twee keer bij elkaar geweest in 2017. In oktober werden de door de kerngroep van het Taalketenoverleg uitgewerkte plannen voor de taalketenaanpak besproken en vastgesteld en in november presenteerde de gemeente de plannen van wethouder Rabin Baldewsingh rond de nieuwe inburgering. Naast het reguliere Taalketenoverleg is er vier keer een overleg taalaanbieders statushouders met de gemeente geweest (zie ook kopje Ontwikkelingen/initiatieven m.b.t. statushouders). Doel van dit overleg was informatie-uitwisseling en afstemming om ervoor te zorgen dat statushouders een passend aanbod krijgen in Den Haag. Onderwerpen waren beleid en uitvoering vanuit de gemeente m.b.t. statushouders (o.a. brede intake en intensieve trajecten voor statushouders tot 27 jaar). Het aanbod van de taalaanbieders, de schakelklassen van Mondriaan en Haagse Hogeschool, presentaties van Blik op werk en UAF. Ook dit overleg werd gecoördineerd en voorgezeten door Taal aan Zee.

c. Den Haag in actie voor Taal

Op maandag 4 september organiseerden de partners van het Taalketenoverleg de actie: 'Den Haag in actie voor taal'. De nieuwe Onderwijs wethouder Saskia Bruines gaf op de Brouwersgracht bij Taal aan Zee en Mondriaan de aftrap voor een wandeling/bustocht langs diverse plekken in Den Haag waar taalactiviteiten plaatsvinden. De actie was in het kader van de Week van de Alfabetisering, die van 4 tot en met 10 september georganiseerd werd door Stichting Lezen & Schrijven. Deze week was bedoeld om aandacht te vragen voor de 2,5 miljoen mensen in Nederland die moeite hebben met lezen, schrijven en rekenen. Zo'n 100

cursisten, docenten, vrijwilligers en anderen maakten een vrolijke tour door het centrum van Den Haag met een draaiorgel en ballonnen langs onder meer PEP, Gilde Samenspraak en Sagènn op het Taalplein.

d. De Haagse Maatschap

Taal aan Zee neemt deel aan het Strategisch overleg en de werkgroep van De Haagse Maatschap (DHM). De Haagse Maatschap is in 2010 ontstaan op initiatief van een aantal organisaties waaronder ROC Mondriaan, Stichting Yasmin en Stichting Importante (later PEP) vanuit de behoefte om de kansen van vrouwen op de arbeidsmarkt te vergroten door scholing.

Doelstelling van de Haagse Maatschap is werken aan structurele samenwerking tussen toeleiders naar en aanbieders van scholings- en opleidingstrajecten. Het Taalketenoverleg is hier uit voortgekomen. Taal aan Zee zorgt als coördinator van het Taalketenoverleg door deelname aan het Strategisch overleg voor de link tussen beide platforms.

In 2017 heeft DHM een aantal workshops over doorstroming van vrouwen naar opleiding en werk georganiseerd, een advies geschreven aan de gemeente over het Haags Emancipatie Studiefonds en een werkconferentie georganiseerd: '*Kansen geven, kansen grijpen*'. Tijdens de werkconferentie werd in een aantal workshops en presentaties besproken wat er in Den Haag nodig is om volwassen vrouwen aan opleiding en werk te helpen en hoe een betere aansluiting te realiseren tussen leer(werk)trajecten en de arbeidsmarkt. Tevens werd de vernieuwde website gepresenteerd.

e. Samen Haags

Wethouder Rabin Baldewsingh heeft op 5 september op een grote startconferentie de pilot: "Den Haag zijn we met z'n allen. Een nieuwe Haagse aanpak op inburgering" gelanceerd. Dit is later omgedoopt tot Samen Haags. De pilot richt zich op 1.000 nieuwkomers en gevestigde nieuwkomers, met en zonder bijstandsuitkering, wie het niet zelfstandig lukt te integreren in de Haagse samenleving. De gemeente gaat vanuit haar zorgplicht binnen de pilot (gevestigde) nieuwkomers begeleiden en stimuleren om volwaardig deel uit te maken van de samenleving. Dat gebeurt via taaltrajecten, maatschappelijke stages en via een maatjesproject 'Haagse makkers'. Vanuit de rol als coördinator van het Taalketenoverleg is Taal aan Zee in gesprek gegaan met gemeente om ervoor te zorgen dat er een verbinding gelegd wordt tussen de plannen voor de taalketenaanpak en Samen Haags. Dit in het kader van het belang van een integrale aanpak van taal vanuit de gemeente en taalaanbieders. Hoewel de samenwerking met de partners uit de taalketen daardoor wel wat hoger op de agenda is gekomen, is er nog geen directe verbinding met de Taalketenaanpak en loopt het voorlopig nog naast elkaar. In februari 2018 is 't Haagse huis geopend, de plek waar de activiteiten voor de inburgeraars plaats vinden. Een aantal taalaanbieders, waaronder Taal aan Zee, is gevraagd een aanbod m.b.t. het verzorgen van een taaltraject te doen. Mondriaan coördineert dit en zal zelf een deel van de trajecten uitvoeren. Wij hebben aanvullend taalaanbod op de trajecten van Mondriaan aangeboden. In de eerste helft van 2018 horen we of hier gebruik van gemaakt gaat worden. Tevens hebben we een kleine rol gehad in het werven van Haagse makkers.

f. Landelijke aandacht voor taalcoaching samen met Het Begint met Taal

Taal aan Zee zoekt niet alleen de samenwerking in Den Haag, maar bundelt ook landelijk de krachten. We zijn aangesloten bij de landelijke belangenorganisatie van taalcoachingsorganisaties, Het Begint met Taal (HBT). Samen met HBT en de collega-organisaties uit Amsterdam, Rotterdam en Utrecht zetten we ons in om het belang van taalcoaching door vrijwilligers landelijk politiek en bestuurlijk op de kaart te krijgen. In 2016 kregen we hier hulp bij van Pride PR, een communicatiebureau dat in het kader van maatschappelijk betrokken ondernemen een bijdrage wil leveren aan een campagne om taalcoaching onder de landelijke en lokale politieke en bestuurlijke aandacht te brengen. De campagne 'Wil jij met mij in gesprek?' is in de Week van de Alfabetisering in 2017 van start gegaan. De campagne bevat video's waarin

anderstaligen hun persoonlijke verhaal vertellen en waarom ze met iemand in gesprek willen. Het doel is tweeledig, enerzijds het werven van vrijwillige taalcoaches voor de aangesloten organisaties en anderzijds het belang van taalcoaching onder de aandacht van gemeentes te krijgen voor de gemeenteraadsverkiezingen 2018. Ook in 2017 werden we weer door HBT gevraagd trainingen te geven in het land voor bij HBT aangesloten groepen. In dit jaar gaven we training bij taalorganisaties in Den Haag en Pijnacker.

1.2.2 De ontwikkelingen/initiatieven m.b.t. statushouders

In 2017 werden in Den Haag 740 nieuwe statushouders gehuisvest op zowel onzelfstandige locaties (met name jongeren) als individueel in diverse wijken. Sinds de eerste grote instroom van te huisvesten statushouders vanaf 2015 is het beleid van de gemeente steeds meer ingesteld op het faciliteren van deze nieuwe inwoners. Door de 'Haagse aanpak sociaal domein' is er meer aandacht gekomen voor het sociaal beheer op de onzelfstandige locaties en voor begeleiding naar werk, participatie en opleiding.

Zo pleegt de gemeente inmiddels extra inzet op de plaatsing van statushouders in een passend aanbod. Met een brede intake worden de situatie, mogelijkheden en ambities van de statushouder in beeld gebracht en wordt hij/zij geplaatst in een traject naar opleiding, werk of participatie. Jonge statushouders tot 27 jaar worden zoveel mogelijk in het schakelprogramma van ROC Mondriaan geplaatst waarin zij worden voorbereid op doorstroom naar MBO/HBO of WO.

Uiteraard hebben de ontwikkelingen bij de gemeente, maar ook bij andere taalaanbieders effect op het educatieve aanbod voor asielzoekers en vluchtelingen van Taal aan Zee.

We zagen de inburgeringspraktijk veranderen en velerlei partijen een aanbod doen voor vluchtelingen. Tegelijkertijd maakten we ons zorgen over een grote groep vluchtelingen die (als we ons daar niet snel voor gaan inzetten) als verloren generatie kan worden aangemerkt doordat zij afhankelijk blijft van bijstand en niet doorstroomt naar opleiding of werk. In de dagelijkse praktijk van Taal aan Zee zagen we de instroom groeien en de doelgroep veranderen. In 2016 al hebben bestuur en medewerkers daarom met een 'taskforce statushouders' een inventarisatie van het diverse aanbod voor statushouders gedaan en tevens het initiatief genomen om te komen tot samenwerking en afstemming met (taal)aanbieders in Den Haag die zich op statushouders richten en met de gemeente. We zijn een oriënterende/inventariserende ronde bijeenkomsten gestart om inzichtelijk te krijgen wie wat precies aanbiedt en welke behoefte er is aan extra/aanvullend aanbod (taal/participatie). Dit zodat nader invulling kon worden gegeven aan het educatief aanbod van Taal aan Zee en we eventueel ook andere partijen zouden kunnen verbinden om tot een geïntegreerde aanpak te komen. Dit resulteerde in een afgeleide van het Taalketenoverleg het Overleg taalaanbieders statushouders met gemeente (zie 1.2.1. b).

Op basis van deze bijeenkomsten en de inventarisatie van de werkgroep hebben we het aanbod van Taal aan Zee in 2016 aangepast. Dit hebben we in 2017 voortgezet en verder uitgebreid. Zie hiervoor verder deel 2.

We hadden ook voor 2017 weer extra middelen van de gemeente Den Haag gekregen om de nog steeds grote instroom van statushouders op te kunnen vangen. Deze bleken al gauw niet toereikend om tegemoet te komen aan de grote vraag. De wachtlijst bleef groeien. Daarom stelde de gemeente nog eens extra budget beschikbaar om het aanbod uit te kunnen breiden en de wachtlijsten aan te pakken. Aangezien we op de Brouwersgracht kampten met een tekort aan lokalen door de groei van het aantal cursisten van zowel Taal aan Zee als Mondriaan, konden we pas na de zomer van 2017 ons aanbod verder uitbreiden. We vonden toen namelijk geschikte lesruimtes op de locatie Rijswijkseplein van VluchtelingenWerk.

In 2017 was er vooral veel aandacht voor schoolse vaardigheden en voor spreekvaardigheid middels de in 2016 gestarte Spreekvaardigheidstrajecten. Deze bieden de cursisten naast de niveau-verhoging een derde dagdeel waarin het spreken extra geoefend kan worden. Vanwege het grote succes van deze trajecten hebben we begin 2017 een aanvraag bij het Oranje Fonds ingediend om deze trajecten uit te kunnen breiden binnen Taal aan Zee, maar ook aan te kunnen bieden aan andere organisaties binnen Den Haag en in de regio. Eind oktober kregen we te horen dat de aanvraag was gehonoreerd. Dat betekent dat we vanaf 2018 kunnen groeien met dit aanbod.

Taal aan Zee heeft in 2017 naast het eigen aanbod voor asielzoekers en vluchtelingen weer samengewerkt met diverse organisaties om gezamenlijk initiatieven te ontplooiën op het gebied van activiteiten voor statushouders in Den Haag. Hierna een aantal samenwerkings-initiatieven.

a. **'Samen verder in Den Haag'**

© Samen Verder

In mei 2017 zijn projectpartners PEP Den Haag, Den Haag Cares, Taal aan Zee, VluchtelingenWerk en Resto VanHarte, gestart met het project 'Samen verder in Den Haag' gesubsidieerd door de afdeling OCW van de gemeente. Samen richtten wij ons op vrijwilligerswerk als een manier om statushouders, te helpen in de Haagse samenleving te integreren. Dit o.a. door hen te koppelen aan een 'vrijwilliger buddy', iemand die al vrijwilliger is in een organisatie en de statushouder wil begeleiden in het vrijwilligerswerk in die organisatie, door vrijwilligersklussen in groepsverband te organiseren als eerste kennismaking met vrijwilligerswerk en door het openen van een vrijwilligerspunt van PEP bij Vluchtelingenwerk op de vestiging Rijswijkseplein. De rol van Taal aan Zee was het in samenwerking met de Vrijwilligersacademie van PEP en Vluchtelingenwerk verzorgen van workshops voor de groep vrijwilligers over het taal- en begeleidingsaspect van het buddyschap in het contact met de vluchteling. In de praktijk hadden we een bredere rol, o.a. in het promoten van de groepsklussen in de lessen van Taal aan Zee en het adviseren bij het ontwikkelen van promotiemateriaal hiervoor.

Het project is deels geslaagd te noemen. Er zijn 10 groepsklussen voor statushouders georganiseerd, waarvan twee met Taal aan Zee lesgroepen. Het vrijwilligerspunt is gerealiseerd en werd druk bezocht. Tezamen met het reeds bestaande vrijwilligerspunt op de Binckhorstlaan zijn 65 statushouders aan vrijwilligerswerk geholpen. Het onderdeel vrijwilliger buddy is nog niet echt van de grond gekomen. Er zijn 5 workshops verzorgd, maar uiteindelijk maar 3 buddy's hebben zich daadwerkelijk opgegeven.

Of en hoe het project in 2018 wordt voortgezet is op dit moment nog niet bekend.

b. Zomerschool statushouders

Op verzoek van de gemeente heeft Taal aan Zee samen met Gilde Samenspraak in de zomer 10 inloopbijeenkomsten georganiseerd voor de statushouders die zijn gehuisvest aan de Koolwitjelaan in Ypenburg. Dit is een grote groepslocatie waar vooral alleenstaande jonge Eritreeërs wonen. De bijeenkomsten waren in de bibliotheek Ypenburg en bedoeld om het Nederlands te oefenen.

De gemeente heeft Taal aan Zee hier op heel korte termijn voor gevraagd omdat er onvrede was ontstaan bij de statushouders over hun huisvesting. Wethouder Wijsmuller had hen voorzieningen beloofd.

Uiteindelijk hebben er 5 statushouders per keer gebruik gemaakt van het aanbod.

c. De Haagse Huiskamer

Taal aan Zee is aangesloten bij De Haagse Huiskamer. Dit is een platform waar allerlei initiatieven voor vluchtelingen in Den Haag samen komen. Het doel is inventariseren welke initiatieven er in en rondom Den Haag bestaan met betrekking tot de opvang en de integratie van vluchtelingen en het verkrijgen van meer draagvlak bij de Haagse bevolking. Tevens de verschillende organisaties en initiatieven aan elkaar koppelen en te bekijken op welke punten ze elkaar aanvullen, waar overlap is en waar expertise ontbreekt. Medio 2017 is de coördinatie overgenomen door Justice and Peace en STEK. Taal aan Zee nam in 2017 deel aan de lanceringsbijeenkomst met als thema arbeidsparticipatie van nieuwkomers en aan het eerste 'Haagse huiskamerlab' Haagse Eritreeërs.

1.2.3 Taal aan Zee in de regio

In 2017 heeft Taal aan Zee de eerste stappen gezet om de ambitie *“onderzoek bij andere gemeenten in de regio naar mogelijke behoefte aan een door Taal aan Zee te bieden aanbod, zowel uitvoerend en/of adviserend.”* waar te maken.

We zijn gestart in Rijswijk vanwege de aanwezigheid van het AZC aldaar. Er is een oriënterend gesprek geweest met de manager van het AZC Rijswijk over een aanbod van Taal aan Zee op locatie. Zij was zeker geïnteresseerd in een aanbod voor de asielzoekers in het centrum maar beschikte niet over budget om dit bij Taal aan Zee in te kopen. De toekenning van het Oranje Fonds voor de spreekvaardigheidstrajecten biedt hier uitkomst. In 2018 hopen we met een aantal trajecten Spreekvaardigheid te starten in het AZC Rijswijk.

Tevens is er contact gelegd met de onderwijsbeleidsmedewerker van de gemeente Rijswijk en is er met haar gekeken naar een mogelijk aanbod van Taal aan Zee in die gemeente. De onderwijsbeleidsmedewerker was met name geïnteresseerd in het aanvullend aanbod voor anderstalige vrouwen zoals Taal aan Zee dat in de Haagse wijken organiseert en heeft ons gevraagd mee te offrenen op een aanvraag voor laagtaalvaardige ouders via Tel mee met Taal. Het betreft een laagdrempelige educatieve activiteit voor ouders van een basisschool die gemeente, school, bibliotheek en een taalorganisatie gezamenlijk ontwikkelen. Begin 2018 zal de haalbaarheid hiervan verder worden onderzocht.

1.2.4 De huisvesting

Met de lokalen die we medio 2017 konden huren op de locatie Rijswijkseplein van VluchtelingenWerk leek de ambitie vervuld om toereikende huisvesting ten behoeve van de continuïteit en de mogelijke uitbreiding van het aanbod te realiseren. We konden daar zowel de nieuw te starten lesgroepen kwijt als de groepen die we tot dan toe al buiten de deur bij de Chinese Brug hadden ondergebracht. De lokalen op het Rijswijkseplein voldeden veel beter aan de voorwaarden om de lessen goed te organiseren. Ze waren ruim, met goede tafels en stoelen en smartboards. Het bleek de volwaardige dependance te zijn, waar we al een tijd naar op zoek waren. Bovendien was er een grote meerwaarde in het onderbrengen van een deel van ons aanbod bij VluchtelingenWerk. Er kon daardoor veel directer verbinding worden gemaakt met activiteiten van VluchtelingenWerk zoals het VIP-project en met het vrijwilligerspunt van PEP alhier. Ook kon er over en weer gemakkelijker worden doorverwezen.

Helaas was deze ideale situatie van korte duur. Door bezuinigingen bij VluchtelingenWerk, moest qua gebouwen worden ingekrompen en had men het Rijswijkseplein weer helemaal nodig als kantoorruimte voor medewerkers. Taal aan Zee huurt vanaf januari 2018 weer ruimte bij de Chinese Brug en blijft uitkijken naar meer passende mogelijkheden.

1.2.5 Taal aan Zee op de politieke agenda

In paragraaf **1.2.1.** is hier al het een en ander over gezegd. Vanuit Taal aan Zee zijn door het jaar heen nog diverse andere momenten geweest waarop contact is geweest met de politiek. Zo heeft Ingrid Suasso input geleverd op het thema taal, inburgering, laaggeletterdheid en statushouders voor zowel de partijprogramma's van de PvdA (tijdens een bijeenkomst) als SP (via een interview op verzoek van deze partij). Het jaarverslag 2016 en de infographic met de cijfers en resultaten zijn digitaal naar alle raadsfracties gestuurd.

Raadsleden van Haagse Stadspartij en D66 en een Tweede Kamerlid van PvdA gaven als gastdocent voorlichting aan cursisten en deelnemers van Taal aan Zee in het kader van het programma "Politiek in vogelvlucht" van ProDemos (Huis voor democratie en rechtsstaat).

Deel 2 Het educatieve aanbod

2.1 Doelgroepen

De doelgroep van de unit Centraal en het project Taal (aan Zee-) maatjes bestaat uit asielzoekers (in procedure) en vluchtelingen (in bezit van een verblijfsdocument).

De doelgroep van de unit In de wijk bestaat uit geïsoleerde anderstalige vrouwen (en sinds dit jaar ook een enkele geïsoleerde anderstalige man).

2.1.1 Het bereik

Een cijfermatig beeld van de doelgroepen in 2017:

Totaal bereik in 2017	
Totaal aantal cursisten en deelnemers, waarvan:	1139
• Aantal asielzoekers en vluchtelingen (cursisten Centraal en deelnemers Taalmaatjes)	923
• Aantal geïsoleerde deelnemers in de wijk	216
Uitgestroomd	584
• Aantal asielzoekers en vluchtelingen (cursisten Centraal en deelnemers Taalmaatjes)	439
• Aantal geïsoleerde deelnemers in de wijk	145
Waarvan doorgestroomd/redzaam/traject afgerond:	378
• Aantal asielzoekers en vluchtelingen (cursisten Centraal en deelnemers Taalmaatjes)	271
• Aantal geïsoleerde deelnemers In de wijk	107

Daarnaast zijn er met de activiteit Taal in de bibliotheek in 2017 wekelijks gemiddeld 80 anderstaligen bereikt.

De aanmelding van asielzoekers/vluchtelingen voor het centrale aanbod vindt plaats tijdens het wekelijkse spreekuur op dinsdagochtend. Er wordt een intakegesprek gehouden, waar nodig een intake-toets afgenomen en waar mogelijk direct geplaatst in het meest passend aanbod. Ook wordt tijdens dit spreekuur verwezen naar andere (taal)aanbieders. Werving voor deze doelgroep vindt nauwelijks plaats; men weet ons te vinden via zittende cursisten, mond-tot-mondreclame en doorverwijzing door instellingen zoals VluchtelingenWerk.

Met de extra middelen die we ook in 2017 van de gemeente Den Haag ontvingen, konden we het aantal cursistplaatsen en groepen op de centrale locatie blijvend uitbreiden en van augustus tot eind december 2017 een dependance inrichten bij VluchtelingenWerk op het Rijswijkseplein.

We konden hiermee de in de aanvraag 'Taal voor specifieke doelgroepen' opgenomen extra cursistplaatsen (50-75) ruimschoots realiseren. Ten opzichte van de subsidieaanvraag 2017 is het aantal cursistplaatsen gestegen van 500 (prognose) naar 638 (gemiddeld over het jaar).

In het aantal van 923 asielzoekers en vluchtelingen zijn ook 94 externe deelnemers (dus niet al cursist bij Taal aan Zee) van het project Taal (aan Zee-)maatjes opgenomen.

Geïsoleerde anderstalige vrouwen (en mannen) komen niet zomaar bij ons terecht. Het zijn vaak kwetsbare mensen met bijvoorbeeld (chronische) lichamelijke en psychische klachten, sociale problemen, trauma's, de zorg voor een ziek of gehandicapt familielid, een groot gezin of een combinatie van deze factoren.

Intensieve werving en voorlichting aan verwijzers is nodig om in contact te komen met deze moeilijk bereikbare groep. Taal aan Zee was dit jaar voor de werving van deelnemers aanwezig op onder andere: informatiemarkt Internationale Vrouwendag Den Haag, participatiemarkt Schilderswijk in De Mussen, Wereldreis door eigen stad (Taal aan Zee samen met Mondriaan), Welkom Hier initiatievenmarkt Schilderswijk/Stationsbuurt, Escampfestival Zuiderpark en het Ontmoetingsdiner Samen Verder.

Voorlichting over de thuislessen werd onder andere gegeven aan: stagiaires van Spel aan Huis en Voorlees Express, medewerkers van CJG Ypenburg/Leidschenveen en CJG Centrum (incl. een bijeenkomst over verborgen vrouwen).

Een lestraject aan huis of in de buurt begint met een lesaanvraag die binnenkomt via ons brede netwerk. **Er kwamen 172 nieuwe lesaanvragen binnen dit jaar.**

Voor 2017 was de prognose dat er 130 tot 150 deelnemers thuisles zouden krijgen en 110 tot 130 deelnemers groepsles. Er kregen uiteindelijk 106 vrouwen en 3 mannen les aan huis en 107 vrouwen les in een groepje. Er is dus sprake van een lichte terugloop bij beide trajecten. De oorzaak daarvan ligt onder andere in het feit dat er een meer aansluitende taalketen aan het ontstaan is met een diverser laagdrempelig aanbod in de wijken (o.m. de stamtafels van Mondriaan). Een positieve ontwikkeling. Taal aan Zee verwijst, als het maar even kan, lesaanvragen door naar ander educatief aanbod zodat alleen de vrouwen (en mannen) voor wie echt geen andere optie is, les aan huis of in een klein groepje dichtbij huis krijgen.

Opmerkelijk
De meeste van de 172 nieuwe lesaanvragen voor thuisles en groepsles in de wijk komen in 2017 binnen via Haagse educatieve organisaties (vooral via basisonderwijs).

Hier de top vijf van doorverwijzers: 1. Onderwijs (53%), 2. Welzijnsorganisatie (13%), 3. Particulier (13%), 4. CJG (12%) (waarvan: Moeders informeren moeders 5%) en 5. Taal aan Zee (10%).

Na de lesaanvraag bekijkt een speciaal opgeleide vrijwilliger tijdens een intakegesprek bij de vrouw thuis of thuisles het juiste traject is, of dat ze toch in staat is om buitenshuis les te krijgen. Van alle intakes konden in 2017 67 vrouwen gericht doorverwezen worden naar ander (taal)aanbod, waaronder 19 vrouwen naar Mondriaan.

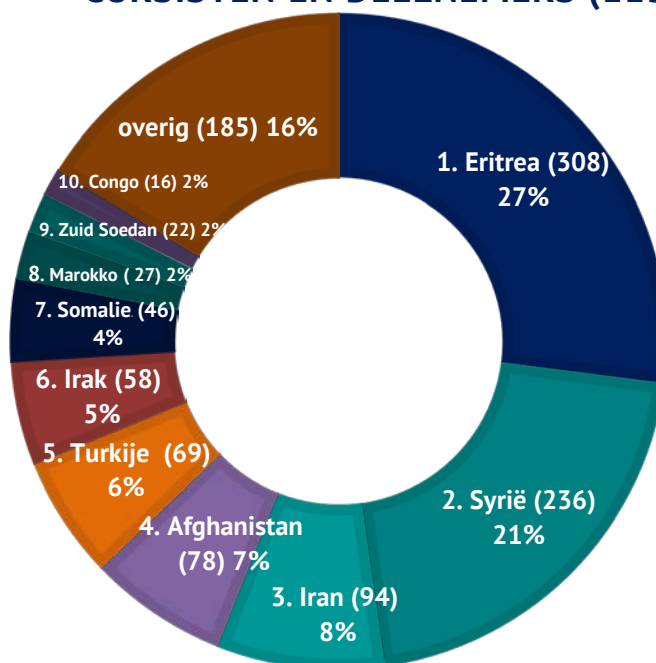
De unitcoördinator behandelt de lesaanvragen die voor een les in een groepje binnenkomen (meestal via een basisschool of wijkcentrum). Zij doet ook de aanmeldingsgesprekken op de leslocatie en is contactpersoon voor de deelnemers van de groepsles, de taalcoaches en de leslocatie.

De top vijf van de deelnemers die thuis- of groepsles kregen in de wijk woonden in:

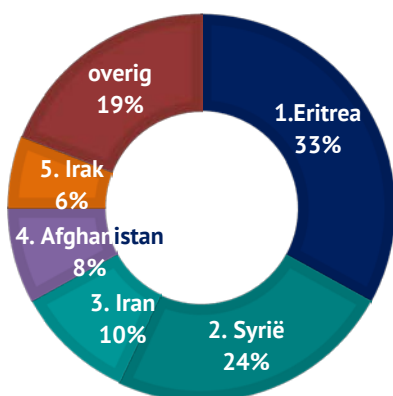
1. Moerwijk/Morgenstond (19%)
2. Schilderswijk (13%)
3. Stationsbuurt (13%),
4. Laak (10%)
5. Regentes/Valkenbos (10%).

2.1.2 Kenmerken doelgroepen

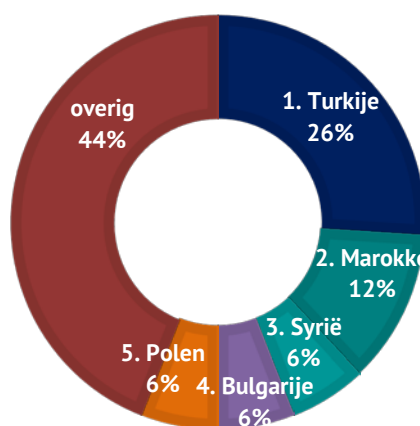
**TOP TIEN LANDEN VAN HERKOMST (64)
CURSISTEN EN DEELNEMERS (1139)**

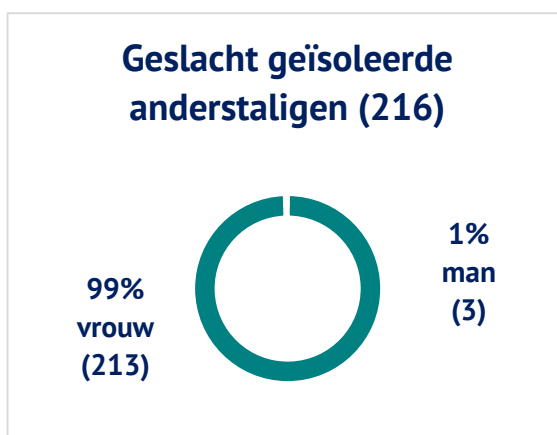
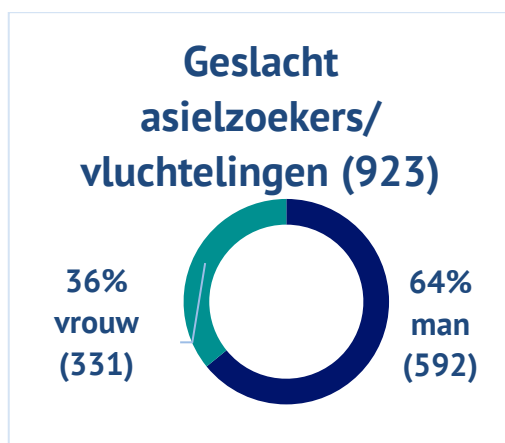
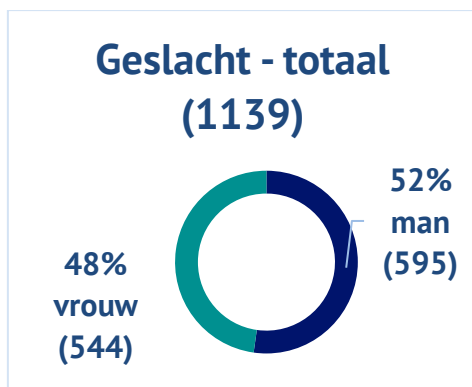
**TOP VIJF
LANDEN VAN HERKOMST (42)
ASIELZOEKERS/VLUCHTELINGEN
(923)**

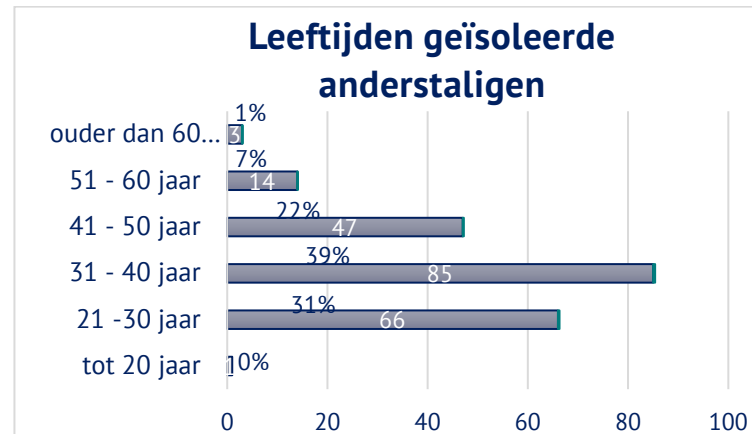
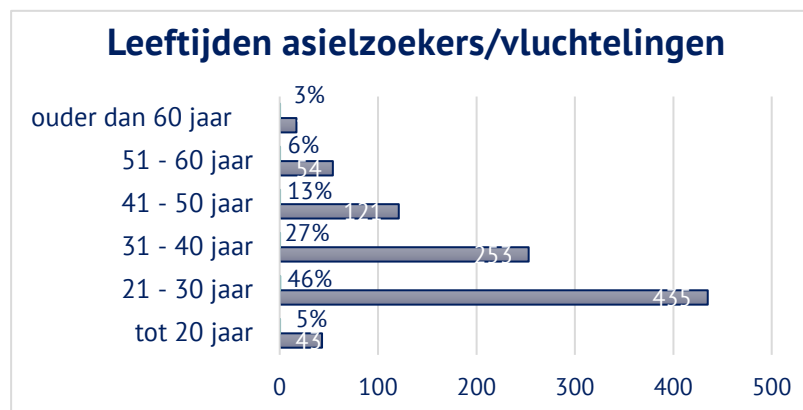
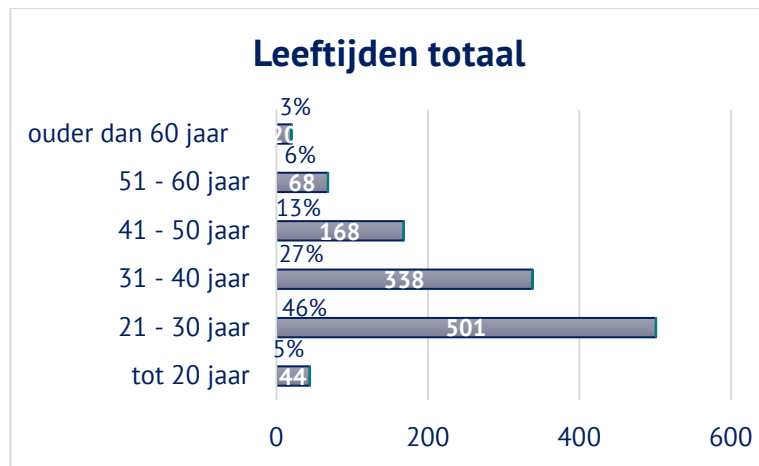
**TOP VIJF
LANDEN VAN HERKOMST (44)
GEISOLEERDE VROUWEN (216)**

Opmerkelijk
 Onze cursisten en deelnemers kwamen uit 64 landen van herkomst. Dat is 1 land meer dan vorig jaar. 67% van de cursisten komt uit de top drie, ruim 80 % uit de top vijf. Het grootste deel van de asielzoekers/vluchtelingen is afkomstig uit Eritrea, 1/3 van het bestand. Somalië is uit de top 5 verdwenen en Turkije is terug in de top tien (en groeiend). Nieuwkomer in de top tien In de wijk is Syrië, die direct in de top drie terecht komt dit jaar. Bulgarije is hierdoor een plaats gezakt.
 De meeste deelnemers in de wijk komen oorspronkelijk uit Turkije (meer dan een kwart). Deze groep hoeft niet in te burgeren en komt zo bij Taal aan Zee terecht voor het leren van Nederlands.

Opmerkelijk
Dit jaar is er thuisles gegeven aan drie geïsoleerde anderstalige mannen: een dialyse patiënt (via HMC), een slechtziende man (via Visio) en een man met lichamelijke en psychische klachten (via Leger des Heils).

Opmerkelijk
 78% van de asielzoekers/vluchtelingen is jonger dan 40 jaar, ruim de helft (51%) is zelfs jonger dan 30.
 70% van de geïsoleerde vrouwen is jonger dan 40 jaar.

2.2 Het aanbod

Het reguliere aanbod van Taal aan Zee bestaat uit groepsgewijze en individuele trajecten Nederlandse taal (Nt2), trajecten Engels en ICT (digitale vaardigheden), begeleiding en ondersteuning. Deels op onze centrale locatie Brouwersgracht 50, deels bij deelnemers thuis en op verschillende locaties in Den Haag. Daarnaast voerden we in 2017 een aantal specifieke projecten uit, vaak in samenwerking met andere organisaties.

2.2.1 Groepsgewijze trajecten Nederlands als Tweede taal (Nt2)

- Groepswijze trajecten Nt2 voor asielzoekers/vluchtelingen

***Wij houden van onze docent!”**
Anwar (Syrië)*

Cursisten krijgen op onze centrale locatie 2 dagdelen per week Nt2-les in een groep niveauverhoging en daarnaast 1 dagdeel Spreekvaardigheid. De groepen worden gevormd op basis van het niveau Nt2 en leertempo. Er wordt gewerkt met basismethodes en zeer divers aanvullend materiaal. Tussentijds wordt de voortgang gemeten met door onszelf ontwikkelde leerstofafhankelijke toetsen en aan het eind van de methode of cursusjaar met de leerstofafhankelijke toets VNT2.

We hebben geconstateerd dat het bij een grote groep cursisten ontbreekt aan (basale) schoolse vaardigheden, zoals woordenboekgebruik en zelfstandig kunnen werken). Daarom hebben we ‘schoolse vaardigheden’ en ‘leren leren’ in 2017 hoog op de agenda gezet. Er is een compleet programma ontwikkeld om in de bestaande groepen - met de basismethodes - structureel te werken aan schoolse vaardigheden. Niet alleen aandacht voor **wat** leer ik, maar vooral ook **hoe** leer ik. Ook in 2018 zetten we hier volop op in met workshops en materialen opdat cursisten leervaardiger worden en hun perspectief op vervolgmogelijkheden groeit.

Buitenschools leren blijft ook aandacht vragen. Toepassing van de geleerde taal in de alledaagse praktijk door cursisten blijft zeer beperkt. We blijven dit stimuleren door buitenschoolse opdrachten te koppelen aan de lesmethodes en een aanpassing van het aanbod Taalmaatjes (zie 2.2.5).

Cursisten die wat taal leren betreft aan hun plafond zitten, bieden we in uitstroomgroepen een programma van een aantal maanden, waarin we (naast de Nederlandse les) aandacht besteden aan mogelijkheden om buiten een lessituatie de geleerde taal te onderhouden. Daarnaast is er de mogelijkheid de lessen spreekvaardigheid te blijven volgen.

- Groepsgewijze trajecten Nt2 les in de wijk

Taal aan Zee heeft een speciaal aanbod voor anderstalige vrouwen die door omstandigheden nog niet aan reguliere educatie kunnen deelnemen. Deze vrouwen krijgen maximaal een jaar les (doorgaans twee keer per week twee uur) in een klein groepje (maximaal 8 vrouwen) op een vertrouwde locatie in de buurt, bijvoorbeeld de school van de kinderen. In de groepslessen zit de grote meerderheid tussen niveau A0 en A1 in, met een enkele uitzondering richting A2. Taal aan Zee biedt deze lessen aanvullend op het educatieve aanbod dat er in wijken is. Het is bedoeld voor vrouwen die nog niet kunnen meedoen aan bijvoorbeeld een Taal in de Buurt-groep of een lesgroep van Mondriaan omdat het niveau van het Nederlands nog te laag is of zij zich niet kunnen concentreren in een grote groep. Ook biedt Taal aan Zee lestrajecten op bijzondere locaties zoals bij SHOP of Stichting Wende.

In 2017 is in kleine groepen Nederlandse les gegeven op de volgende locaties:

- Centrum: SHOP (inloopgroep)
- Moerwijk: Stichting Wende (inloopgroep), wijkcentrum Moerwijk en basisschool Grote Beer (2 groepen in 2017)
- Spoorwijk: RK Basisschool Jeroen (3 groepen in 2017)
- Stationsbuurt: Buurtcentrum Parada (met kinderopvang, speciaal voor vrouwen die nog niet mee kunnen doen aan de andere taalgroepen bij Parada)
- Valkenbos: Basisschool de drie Linden
- Vredelust: Koetsveldschool

“ We hebben een bezoek aan het ziekenhuis nagespeeld met een echte verpleegkundige (mijn zus). Zij ging bloeddruk meten en legde uit wat een hartfilmpje was. Kennelijk was het zo natuurgetrouw, dat een deelnemer dacht dat het echt was!”

Taalcoach Marjanne over een gezondheidsles

Opmerkelijk
Er wordt al jaren groepsles gegeven middels een inloopgroep bij SHOP. Dit is het regionaal expertisecentrum op het gebied van hulp- en dienstverlening aan (ex)prostituees en slachtoffers van mensenhandel in de Haagse regio. Sinds dit jaar is er ook een dergelijke inloopgroep voor vrouwen die tijdelijk wonen bij Stichting Wende. Wende biedt hulp bij geweld binnen een relatie.

2.2.2 Individuele trajecten Nt2

- **Les op maat aan huis (In de wijk)**

Taal aan Zee is de enige organisatie in Den Haag die de mogelijkheid van thuisles aanbiedt. Betrokken vrijwilligers komen achter een voordeur van kwetsbare en voor andere instanties soms “onzichtbare” vrouwen. Taal aan Zee is daarmee de eerste schakel in de taalketen.

De vrouwen (en soms een man) kunnen door hun persoonlijke situatie (nog) niet deelnemen aan reguliere educatie of activiteiten buitenshuis. De lestrajecten In de wijk worden één op één gegeven bij de vrouwen thuis (twee uur per week) en hebben als doel het vergroten van de zelfredzaamheid. Onder (zelf-)redzaamheid verstaan wij: dat iemand zelfstandig in staat is contact te leggen in de Nederlandse taal en participeert in de Nederlandse samenleving.

De meeste deelnemers die thuis les krijgen hebben een laag taalniveau A0.

Binnen alle trajecten staan luister- en spreekvaardigheid centraal.

Door de les op maat (afgestemd op hun behoeften en mogelijkheden) en de individuele aandacht verbeteren anderstalige geïsoleerde vrouwen (en mannen) hun taalvaardigheid en worden zij zelfredzamer. Binnen maximaal een jaar (de maximale duur van een traject aan huis) worden vaak goede resultaten bereikt en dat in een beperkt aantal uren per week. Tijdens het jaar les wordt toegewerkt naar een vervolgactiviteit buitenshuis.

De vrouwen zetten hun eerste (noodzakelijke) stap naar zelfredzaamheid, verdere participatie, emancipatie en integratie.

- **Taal op Maat voor asielzoekers/vluchtelingen (TOM-i en TOM-g)**

Naast de groepsgewijze trajecten Nt2 speelt Taal aan Zee in op specifieke taalvragen van asielzoekers/vluchtelingen. In een individueel traject (TOM-i), krijgt de cursist een traject dat geheel is afgestemd op haar/zijn taalvraag. Na een uitgebreide intake wordt de cursist gekoppeld aan een docent die met een individueel lesplan aan de slag gaat voor maximaal 6 maanden. Tussentijds wordt geëvalueerd en worden doelen waar nodig bijgesteld. Verlenging met nogmaals 6 maanden is mogelijk.

Cursisten met een vergelijkbare vraag van hetzelfde niveau worden in kleine groepjes TOM-g (3-6 deelnemers) samengebracht.

De individuele trajecten van asielzoekers/vluchtelingen zijn arbeidsintensief (uitgebreide intake, opstellen lesplan, evaluaties), vragen een specifieke deskundigheid van docenten en zijn nogal kwetsbaar (verzuimt een cursist, komt de vrijwillige docent voor niets). Gezien de ervaringen van de afgelopen cursusjaren zijn we in 2017 gaan nadenken over een nieuwe opzet voor Taal op Maat.

In 2018 gaan we Taal op Maat opnieuw vormgeven in nog specifiekere individuele trajecten, meer kleine groepjes op specifieke vaardigheid, leesclubs, huiswerkbegeleiding en onder begeleiding oefenen met (digitale) taalprogramma's, taalonderhoud en uitstroomprogramma's. Ook hier krijgen schoolse vaardigheden en leren leren de volle aandacht. Denk aan zelfstandig werken, plannen van huiswerk, leerstrategieën, gebruik maken van digitale leermiddelen.

2.2.3 Engels

Asielzoekers/vluchtelingen volgen om diverse redenen een cursus Engels. Om beter toegerust te zijn voor studie of arbeidsmarkt of vanuit een sociaal motief. Het aanbod Engels is beperkt van omvang (3 groepen op 3 opeenvolgende niveaus van 2,5 uur per week) en is voor veel cursisten een keuzevak naast een cursus Nt2.

Opmerkelijk
We zien steeds vaker hoger opgeleide asielzoekers/vluchtelingen die een HBO-opleiding willen volgen en daarvoor minimaal A2-niveau Engels nodig hebben. Veel kennis van het Engels is weggezaakt in de periode van vluchten, settelen in een nieuw land en met het leren van een nieuwe taal. De vraag naar Engels (en meer intensief dan nu wordt geboden) stijgt dan ook.

2.2.4 ICT

Twee dagdelen van 2,5 uur kunnen asielzoeker/vluchtelingen werken aan hun computervaardigheden. Dit doen zij zelfstandig onder begeleiding van 2 à 3 docenten. Gestart wordt met een uitgebreide intake en op basis daarvan wordt een programma bepaald. Halfjaarlijks wordt dit traject geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

2.2.5 Projecten

- **Taal (aan Zee-)maatjes**

Aanleiding

In 2016 zijn we (na een kleine pilot in 2015) met een eenmalige financiële bijdrage van een fonds gestart met het project Taal (aan Zee-)maatjes. Het project is bedoeld voor asielzoekers en vluchtelingen die de geleerde kennis van de Nederlandse taal in de praktijk willen brengen en meer 'thuis' willen raken in onze samenleving. Daartoe spreken zij gedurende een half jaar minimaal om de week af met een vrijwilliger van Taal aan Zee.

Vanwege de grote vraag en het gebleken succes stelde de gemeente in 2017 financiën ter beschikking om het project voort te zetten en uit te bouwen. De afspraak was dat we tussen de 100 en 150 taalmaatjeskoppels zouden vormen en begeleiden. Voorwaarde was dat zowel cursisten van Taal aan Zee als die van andere taalorganisaties van het aanbod gebruik konden maken.

Aanpak

Geïnteresseerde deelnemers konden zich aanmelden via een aanmeldformulier. Via het Taalketenoverleg zijn alle taalpartners geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld hun eigen cursisten te informeren. Vervolgens werden zij uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomst werd duidelijk uitgelegd wat een taalmaatje is en werden er één-op-één intakegesprekken gevoerd.

Via de reguliere wervingskanalen van Taal aan Zee werden vrijwillige taalmaatjes geworven. Daarnaast heeft de coördinator op de Haagse Hogeschool het project voor eerstejaarsstudenten European Studies gepitcht. Hierna hebben 30 geïnteresseerde studenten zich aangemeld als taalmaatje. Daarnaast heeft de coördinator de samenwerking gezocht met de Hogeschool Inholland, cluster Social Work. Drie eerstejaars studenten van deze opleiding hebben hun stage invulling gegeven door taalmaatje te zijn. Na de intakegesprekken maakte de coördinator op basis van verschillende factoren een match. De deelnemer en de vrijwilliger werden samen uitgenodigd en door de coördinator aan elkaar voorgesteld. Na dit koppelingsgesprek spraken vrijwilliger en deelnemer zelfstandig verder af. In totaal heeft de coördinator meer dan 140 intakegesprekken gevoerd met potentiële vrijwilligers. In totaal hebben 216 potentiële deelnemers een persoonlijk intakegesprek gehad. De inzet van een vaste vrijwilligster was bij bovenstaand proces onmisbaar. Zij heeft zich twaalf uur per week ingezet om de coördinator bij genoemde werkzaamheden te ondersteunen.

“ Ik dacht dat ik heel werelds was, maar ik ben op allerlei manieren verrast door mijn eigen vooroordelen en de veerkracht van Mohamud.”
Taalmaatje Geert over deelnemer Mohamud

Resultaat

In het kader van deze opdracht zijn er 152 taalmaatjeskoppels succesvol gematcht en daarnaast nog eens 48 koppels begeleid die in de tweede helft van 2016 waren gematcht en waarvan het traject doorliep in 2017. De taakstelling is dus zeer ruim gehaald. Bij 94 koppels was de deelnemer afkomstig van een andere organisatie.

Samenwerking met SZW

Per 1 juni 2017 is het Taal (aan Zee-)maatjesproject met extra subsidie van de gemeente (OCW) uitgebreid met de vraag van de afdeling SZW om van 1 juni t/m 31 december 60 tot 80 statushouders na afloop van een intensief taaltraject een taalmaatje te geven.

Er waren duidelijke afspraken gemaakt met SZW over hoe de maatjes zich konden aanmelden en aan welke voorwaarden zij moesten voldoen.

In totaal zijn er 86 deelnemers vanuit SZW aangemeld voor een taalmaatje. Om de 86 deelnemers te informeren over het project en een intakegesprek te kunnen voeren zijn er door Taal aan Zee 19 informatiebijeenkomsten georganiseerd (en stonden er tot en met 13 maart 2018 nog vier gepland om de aanmeldingen die in de laatste weken van 2017 zijn binnengekomen te verwerken en niet gekomen deelnemers een nieuwe kans te geven). De bijeenkomsten zijn op wisselende dagen en tijdstippen georganiseerd. Deelnemers ontvingen een uitnodiging op hun huisadres. Deelnemers hadden ruimschoots de gelegenheid een afspraak te verzetten als het niet uitkwam. Deelnemers die zonder bericht niet verschenen, zijn (meerdere keren) nagebeld en opnieuw uitgenodigd. De opkomst viel ondanks al deze inspanningen helaas tegen.

Tussen projectcoördinator en contactpersoon SZW is regelmatig contact en overleg geweest.

In een evaluatie op 15 november 2017 is afgesproken dat de projectcoördinator van Taal aan Zee, voorafgaand aan de informatiebijeenkomsten, de contactpersoon SZW informeert over de uitgenodigde deelnemers en de tijden, zodat de desbetreffende consulenten de deelnemers telefonisch konden herinneren aan hun afspraak. Een groot verschil in opkomst hebben wij hierna helaas nog niet kunnen vaststellen.

Resultaat deelnemers SZW

Uiteindelijk zijn 40 deelnemers gekoppeld in 2017. Tien deelnemers waren op 1 januari 2018 nog niet op een informatiebijeenkomst verschenen. 36 deelnemers konden om één of meerdere redenen niet gekoppeld worden. Zij bleken aan één (of meerdere) voorwaarden voor deelname niet te kunnen of willen voldoen.

De redenen van niet kunnen koppelen waren divers. Vaak was de motivatie/beschikbaarheid en het taalniveau (minimaal A1+) onvoldoende. In dat laatste geval zijn deelnemers ook gewezen op de mogelijkheid om van ander aanbod bij Taal aan Zee gebruik te maken, bijvoorbeeld taallessen in een niveaugroep of spreekgroep op de Brouwersgracht en in één geval taallessen aan huis.

In een tussentijdse evaluatie is met de contactpersoon SZW de uitval vanwege motivatie/beschikbaarheid en onvoldoende taalniveau besproken. Het aantal deelnemers dat om een van die redenen uitviel is daarna sterk afgenomen.

Vervolg

Er is nu veel tijd en energie gegaan naar deelnemers die uiteindelijk niet gekoppeld konden worden. Dat is tijd die ook naar deelnemers had kunnen gaan die wel aan de voorwaarden voldoen. Zij wachten nu nog. Eén Taal (aan Zee-)maatjesproject, dat is opengesteld voor alle statushouders die aan de voorwaarden voldoen zou gelijke kansen voor alle geïnteresseerden betekenen. Als deelnemers zich het hele jaar door kunnen aanmelden kan het project op een organische manier meebewegen en houdt je een stabiel, hoog tempo in het aantal koppelingen dat gemaakt kan worden.

Vanaf 1 januari 2018 is vanuit de gemeente nog maar één budget beschikbaar om de beide onderdelen van Taal (aan Zee) maatjes voort te zetten tot juli van dit jaar. Daarmee is bovengenoemde voorgestelde aanpak een feit geworden.

We zijn in gesprek met de gemeente over de voortzetting vanaf juli en zoeken daarnaast naar alternatieve financieringsbronnen.

- **Project Voel je goed! (Stichting Lezen & Schrijven)**

Voel je goed! is een project van Stichting Lezen & Schrijven waar Taal aan Zee als partner aan meedoet. Het is een nieuwe werkwijze om laaggeletterden te bereiken.

Een programma van 20 weken is ontwikkeld met eet- en beweegadviezen van een diëtist en groepslessen gezondheidsvaardigheden door een vrijwillige taalcoach over gezonder eten en meer bewegen. De aanpak is gericht op laagopgeleide volwassenen (met overgewicht), die willen werken aan een gezonder gewicht en moeite hebben met taal en daardoor met het verwerken van informatie.

De rol van Taal aan Zee in het project is het begeleiden van de lesgroepjes van 4 cliënten van diëtisten bij het verbeteren van hun taalvaardigheid. De cliënten moeten door de diëtisten worden geworven. Taal aan Zee zorgt voor de werving, inzet en begeleiding van de vrijwillige taalcoaches. In 2017 is het maar mondjesmaat gelukt cliënten te werven en is er maar één groepje gestart. Inmiddels lijkt het project beter te gaan lopen en starten er nu meerdere groepjes in 2018.

- **Taal in de bibliotheek**

“

Het loopt echt storm. We begonnen met zes mensen, daarna twaalf en zitten nu op ongeveer dertig deelnemers per keer”
Vrijwillig taalcoach in de bibliotheek Ria

Taal in de bibliotheek is een samenwerking tussen Bibliotheek Den Haag en Taal aan Zee. Anderstaligen kunnen in steeds meer bibliotheken in Den Haag met een taalcoach van Taal aan Zee oefenen om nog beter Nederlands te leren spreken. Het is gratis en de anderstalige hoeft zich meestal niet van tevoren aan te melden. Taal aan Zee zorgt voor de werving en begeleiding van de vrijwilligers.

Opmerkelijk
Er namen wekelijks ruim 80 anderstaligen deel aan de inloopplessen van Taal in de bibliotheek.

© Bibliotheek Transvaal

© Den Haag FM

In 2017 zijn er weer een aantal bibliotheken bij gekomen, zodat anderstaligen iedere dag van de (doordeweekse) week ergens in een Haagse bibliotheek Nederlands kunnen oefenen.

Aan het eind van 2017 waren er al meer dan 30 taalcoaches van Taal aan Zee wekelijks aan de slag bij Taal in de bibliotheek in 8 bibliotheken. Het maakt duidelijk dat er grote behoefte is aan laagdrempelige activiteiten op het gebied van taalonderhoud en conversatie.

Gratis Nederlands oefenen in de bibliotheek: Taal in de bibliotheek!

Goed nieuws. Anderstaligen kunnen in steeds meer bibliotheken in Den Haag met een taalcoach van Taal aan Zee oefenen om nog beter Nederlands te leren spreken. Het is gratis en je hoeft je meestal niet van tevoren aan te melden. Natuurlijk met een lekker kopje koffie of thee erbij. Ook vrijwilligers met hun taalmaatje zijn van harte welkom!

Taal in de bibliotheek is een samenwerking tussen Bibliotheek Den Haag en Taal aan Zee.

Dag	Tijd	Bibliotheek	Adres	Opmerkingen
maandag	11.00 - 12.30 uur	Bibliotheek Haagse Hout	Theresiastraat 195 Den Haag	
maandag	9.30 - 11.30 uur	Bibliotheek Laakkwartier	Linnaeusstraat 2 Den Haag	
dinsdag	13.30 - 15.00 uur	Centrale Bibliotheek	Spui 68 (3 ^e verdieping) Den Haag	
dinsdag	18.30 - 20.30 uur	Bibliotheek Schilderswijk	Koningstraat 439 Den Haag	Taal in de bibliotheek plus: Hier oefenen we ook met lezen en schrijven.
woensdag 1x per maand	9.30 - 11.00 uur	Bibliotheek Leidschenveen	Emmy Belinfantedreef 7 Den Haag	Kijk voor data op: www.bibliotheekdenhaag.nl Graag aanmelden via leidschenveen@bibliotheekdenhaag.nl
donderdag	13.00 - 15.00 uur	Bibliotheek Schilderswijk	Koningstraat 439 Den Haag	Taal in de bibliotheek plus: Hier oefenen we ook met lezen en schrijven.
donderdag	9.30 - 11.00 uur	Bibliotheek Transvaalkwartier	Hobbemaplein 30 Den Haag	
vrijdag	10.00 - 11.30 uur	Bibliotheek Escamp	Leyweg 811 Den Haag	
vrijdag	11.00 - 12.30 uur	Bibliotheek Transvaalkwartier	Hobbemaplein 30 Den Haag	
vrijdag	10.00 - 11.00 uur	Bibliotheek Ypenburg	Schrabber 8 Den Haag	

2.3 Begeleiding en ondersteuning

Individuele begeleiding is een belangrijk onderdeel van het aanbod van Taal aan Zee. Deze is gericht op participatie en doorstroming naar (vrijwilligers)werk, vervolgeducatie, opleiding en participatie. Er wordt gewerkt met een uitgebreid cursistenvolgsysteem.

Voor cursisten Centraal

Voor de cursisten (asielzoekers/vluchtelingen) draagt op de centrale locatie een team van 4 cursistenbegeleiders (vrijwilligers) zorg voor de begeleiding en ondersteuning. Die bestaat - naast de al eerder genoemde intake, toetsing en plaatsing - uit:

- verzuimbegeleiding: cursisten die te weinig aanwezig zijn worden aangesproken/ gebeld en naar aanleiding van de achterhaalde informatie wordt actie ondernomen (uitschrijven, overplaatsen, nieuwe afspraken maken).
- individuele voortgangsgesprekken (1 x per cursusjaar): hiermee beogen we de tevredenheid van cursisten over het aanbod te meten, geregistreerde gegevens te controleren en het toekomstperspectief in beeld te brengen. De uitkomst van de gesprekken maakt het mogelijk snel in te spelen op vragen en waar nodig extra ondersteuning te bieden. Ook worden de gespreksverslagen gebruikt om docenten feedback te geven op hun lespraktijk.
- uit- en doorstroombegeleiding: met cursisten die bij Taal aan Zee zijn 'uitgeleerd' (plafondcursisten) worden gesprekken gevoerd om het perspectief in kaart te brengen en hen te begeleiden naar plekken buitenschools waar zij hun taal kunnen onderhouden. Voor cursisten vanaf niveau B1 zijn gesprekken gevoerd om te komen tot een maatwerkprogramma om hen zo goed mogelijk te begeleiden bijvoorbeeld bij het behalen van het Staatsexamen Nt2. Daarnaast worden cursisten met vragen rond opleiding en werk zo goed mogelijk doorverwezen naar de juiste organisaties (zie ook extra activiteiten).

Voor deelnemers In de wijk

Voor de deelnemers (geïsoleerde anderstaligen) wordt de begeleiding en ondersteuning in de wijk verzorgd door vrijwilligers in de functies intaker, matcher en begeleider en door de twee coördinatoren. De begeleiding en ondersteuning bestaat uit:

- her-intake: er wordt gekeken naar het niveau en de leerwensen van de deelnemer.
- voortgangsbezoeken: leskoppels en lesgroepen worden ondersteund bij het stellen en realiseren van haalbare doelen (In de lessen wordt dan naar dit gewenste doel toegewerkt.)
- uit- en doorstroombegeleiding: het doel van deze trajecten is dat de deelnemers na een jaar elders verder gaan met het verbeteren van hun taalvaardigheid, dit kan zijn deelnemen aan een inburgeringscursus, meedoen aan een activiteit in een buurthuis of vrijwilligerswerk gaan doen.
- nazorg: na een aantal maanden wordt er contact opgenomen met de oud-deelnemer om te kijken of de doorstroming daadwerkelijk heeft plaatsgevonden en, zo niet, wat Taal aan Zee eventueel kan doen om dit alsnog te laten plaatsvinden.
- vraaggerichte doorverwijzing: lesaanvragers die niet binnen de criteria vallen voor thuisles of groepsles in de wijk worden naar een passende plek elders doorverwezen.

Voor deelnemers Taal (aan Zee-)maatjes

Bij de deelnemers van het project Taal (aan Zee-)maatjes (asielzoekers/vluchtelingen) wordt de begeleiding en ondersteuning verzorgd door de coördinator van het project. Drie maanden na de start is er contact via een evaluatieformulier en eventueel telefonisch of persoonlijk over de voortgang van het traject. Tussentijds heeft de deelnemer altijd de mogelijkheid om contact op te nemen met de coördinator.

2.4 Door- en uitstroom

Het volgende overzicht geeft een beeld van de door- en uitstroomgegevens van Taal aan Zee.

Totaal aantal asielzoekers/vluchtelingen

• door- en uitstroomgegevens, totaal:	439
• (vervolg)opleiding/inburgering/werk	70
• traject afgerond	209
• tussentijdse uitval	128
• geplaatst, nooit verschenen	32

Totaal aantal geïsoleerde anderstaligen

• door- en uitstroomgegevens, totaal:	145
• Inburgering	12
• Mondriaan	9
• Ouder & School	4
• Ander educatietraject (o.a. naar Taal aan Zee groepstraject of Centraal)	35
• Andere activiteit	16
• Betaald werk	4
• Geen doorstroom, maar wel redzaam	27
• Nog geen directe doorstroom* en niet redzaam	38

** Het gaat hier vooral om vrouwen die door ziekte, verhuizing of langdurig verblijf in land van herkomst (vaak vanwege familieomstandigheden) dan wel eerder gestopt zijn met de lessen of niet kunnen doorstromen na afloop van het lestraject.*

Opmerkelijk
De doorstroom- en redzaamheidscijfers van de deelnemers in de wijk liggen dit jaar nog hoger dan de vorige jaren: 74% van de deelnemers die thuisles of groepsles krijgt stroomt door of uit. We zijn trots op dit hoge percentage gezien de kwetsbare doelgroep!

Het doel van de lessen thuis en in de buurt is namelijk het zodanig vergroten van de redzaamheid dat vrouwen kunnen doorstromen naar vervolgactiviteiten en daarmee van trede 1 (geïsoleerd leven) naar trede 2 (sociale contacten buitenshuis) stijgen op de participatieladder.

2.5 Extra activiteiten

- **O, o Den Haag**

In het kader van vrijwilligersactie NL doet is op 10 maart een Singalong met Sjaak Bral en medewerkers van Pels Rijcken georganiseerd. Met de cursisten hebben zij een prachtige versie van O, o Den Haag weten te vertolken. Hierover meer in deel 4 (PR en communicatie).

- **Blik op Den Haag**

Ook in 2017 hebben negen groepen vluchtelingen deelgenomen aan het programma Blik op Den Haag, met een introductie Haagse geschiedenis in de bibliotheek en een rondleiding in het Haags Historisch Museum.

- **Introductie Bibliotheek**

Acht groepen vluchtelingen hebben een introductiebezoek gebracht aan de Centrale Bibliotheek Den Haag. In de wijk gingen lesgroepjes en leskoppels geïsoleerde vrouwen samen op pad naar Bibliotheek Escamp en Bibliotheek Transvaal.

Na afloop lagen de gratis bibliotheekpasjes voor de cursisten en deelnemers klaar.

- **Cultuurmaatjes**

16 cursisten zijn in maart 2017 gekoppeld aan vrijwilligers van het Haags Theaterhuis. Zij hebben een aantal maanden samen culturele activiteiten ondernomen en het geheel feestelijk afgesloten (na ons zomerfeest) met een maaltijd en voorstelling.

- **De Volgende Stap: voorlichtingen onderwijs/arbeidsmarkt**

Op 29 maart en 12 april hebben we voor (in totaal ca 100) cursisten voorlichtingsbijeenkomsten rond onderwijs, respectievelijk werk georganiseerd in samenwerking met vele (Haagse) organisaties. Naast voorlichting werd een aantal workshops aangeboden om onze cursisten beter voor te bereiden op hun plek in de samenleving.

- **ProDemos**

In het kader van de Tweede Kamerverkiezingen hebben 13 groepen en een aantal leskoppels (thuisles) van Taal aan Zee deelgenomen aan het programma Politiek in Vogelvlucht van ProDemos, met onder andere een bezoek aan het Binnenhof/Tweede Kamer. Ook heeft ProDemos een aantal gastlessen op de Brouwersgracht verzorgd.

- **Voorlichting Eritreeërs door Stichting Lemat**

Tijdens deze interessante middag spraken ongeveer 30 Eritrese cursisten met de trainers van stichting Lemat over de verschillen tussen Nederland en Eritrea op onder andere het gebied van cultuur, gewoonten, leren, naar school gaan en werken.

- **Lentefeest in Madurodam (incl. uitreiking Aanmoedigingsprijs 2017)**

Het Lentefeest van Taal aan Zee In de Wijk was voor de tweede keer in Madurodam. Leskoppels en lesgroepjes (en kinderen) hebben genoten op woensdag 24 mei. De opkomst was groot. Tijdens deze feestelijke middag konden we ook met grote trots de winnares van de Taal aan Zee Aanmoedigingsprijs 2017 bekendmaken: Aysel Gözüaçik. Aysel wist nog van niets en was erg verrast met de prijs ter waarde van 750 euro. Zij won de prijs, omdat zij een voorbeeld is van een vrouw die ondanks haar moeilijke omstandigheden hard werkt aan een zelfstandig leven in Nederland.

- **Zomerfeest/certificaatuitreiking**

Dit jaar konden we eindelijk weer een zomerfeest (want buiten de Ramadan) organiseren voor de cursisten en docenten van Centraal. Na de feestelijke certificaatuitreiking stonden ontmoeting, hapjes, drankjes en een live optreden van Trio Nur op het programma.

- **Workshops Ontspanning voor vluchtelingen**

Vrijwilligers van International Association for Human Values geven gratis trainingen aan vluchtelingen, gericht op het leren ontspannen en verminderen van stress. In 2017 is het IAHV trainingen gestart voor onze cursisten.

“ *Toen ik binnenkwam voelde ik mij boos. Nu ben ik rustig.*”
cursist Taal aan Zee

“ *Het is ontzettend dankbaar om de ontspannen gezichten te zien, aan het einde van de bijeenkomst.*” Lucia Vieira (IAHV)

- **Excursies georganiseerd door de werkgroep Activiteiten**

Vanaf eind 2016 heeft de werkgroep Activiteiten verschillende activiteiten aangeboden aan cursisten en deelnemers. Het doel van dit aanbod was om deelnemers en cursisten de mogelijkheid te bieden de taal in de praktijk te brengen en kennis te laten maken met de Haagse samenleving. In 2017 organiseerde de werkgroep excursies naar diverse

stadsboerderijen, naar Scheveningen (haven en strand), naar Hofje van Wouw en een stadswandeling in eenvoudige taal.

- **Samen Verder in Den Haag: Samen kerststukjes maken**

Samen met PEP Den Haag, VluchtelingenWerk Den Haag, Westland en Rijswijk, Resto VanHarte Den Haag Haaglanden proberen we de drempels voor statushouders om vrijwilligerswerk te doen te verlagen middels het project “Samen verder in Den Haag” (zie ook 2.1.2). Een aantal cursisten van Taal aan Zee heeft nu ook daadwerkelijk kennis gemaakt met vrijwilligerswerk in Den Haag. In verpleeghuis WZH maakten zij kerststukjes met en voor ouderen. Deze activiteit werd georganiseerd door Den Haag Cares. Den Haag FM maakte een reportage over deze bijzondere middag.

- **Portretten cursisten bij Studio Aleppo**

Een aantal cursisten van Taal aan Zee is geportretteerd door Fotograaf des Vaderlands Robin de Puy voor het project Studio Aleppo in Humanity House. Vijftig inwoners van de stad Den Haag deden mee aan het project. Wij vinden dat de foto's van cursisten Zhi Ling (links) en Hanin (rechts) ontzettend mooi zijn geworden.

© Robin de Puy

Deel 3 De vrijwilligers

3.1 Cijfers vrijwilligers

Het is al eerder gezegd: zonder vrijwilligers geen Taal aan Zee. Het zijn de vrijwilligers die de taken verrichten waaraan Taal aan Zee haar bestaansrecht ontleent. Het kapitaal van onze organisatie. **In totaal voerden gemiddeld 395 vrijwilligers het werk uit.**

Er startten vooral veel nieuwe vrijwilligers voor de projecten (Taal aan Zee-)maatjes en Taal in de bibliotheek. Andere vrijwilligersactiviteiten variëren van receptie en administratie tot bestuurlijk werk. Alle vrijwilligersfuncties kun je terugvinden in het organogram in deel 1.

Opmerkelijk
De grootste groep (162 vrijwilligers) was dit jaar actief als taalmaatje.

3.2 Werving en selectie

Voor iedere vrijwilligersfunctie is een profiel opgesteld. Voor alle functies geldt dat de vrijwilligers die werken bij Taal aan Zee affiniteit moeten hebben met de doelgroep van Taal aan Zee. Door hun kennis en ervaring in te zetten kunnen zij hun betrokkenheid concreet vormgeven. De kerntaak, het verzorgen van individueel en klassikaal onderwijs, wordt uitgevoerd door vrijwilligers die veelal houden van taal, graag contact hebben met anderen en tegelijkertijd zelfstandig kunnen werken. Ook inlevingsvermogen en geduld zijn kwaliteiten van de vrijwilligers van Taal aan Zee.

We gingen er in 2017 op uit om vrijwilligers te werven, bijvoorbeeld op de Informatiemarkt van Internationale Vrouwendag Den Haag, op de Vrijwilligersmarkt Mariahoeve, de taalmarkt in de Centrale Bibliotheek tijdens de Week van de Alfabetisering, de participatiemarkt Schilderswijk in de Mussen, bij de manifestatie Welkom Hier, initiatievenmarkt Schilderswijk/ Stationsbuurt, op het Escampfestival en tijdens de Wereldreis door eigen stad. Bij de werving wordt een betaalde medewerker bijgestaan door vrijwilligers.

Via social media en op onze website wordt geworven voor nieuwe vrijwilligers. Ook reageerden vrijwilligers op vacatures die wij plaatsten op www.denhaagdoet.nl.

Steeds meer potentiële vrijwilligers vinden Taal aan Zee via de zoekmachine van Google. Het gratis Google Ad Grants programma helpt daar goed bij. Maar ook door mond-tot-mondreclame melden zich jaarlijks enthousiaste nieuwe vrijwilligers bij Taal aan Zee.

In 2017 zijn 11 informatiebijeenkomsten geweest voor geïnteresseerde potentiële vrijwilligers. Tijdens een nieuwe opzet van de bijeenkomst kregen de aanwezigen het eerste halfuur informatie over de organisatie, de doelgroepen en de verschillende vrijwilligersvacatures. In het tweede gedeelte was ruimte om vragen te stellen aan de contactpersonen voor de vacatures en kon men zich direct inschrijven voor een kennismakingsgesprek. Gemiddeld werden de informatiebijeenkomsten door 12 tot 15 mensen bezocht. Een groot deel hiervan is ook daadwerkelijk vrijwilliger bij Taal aan Zee geworden. Na de informatiebijeenkomst volgt nog tenminste één kennismakingsgesprek. Eventueel loopt de vrijwilliger nog een keer mee met een ervaren vrijwilliger alvorens de beslissing van beide kanten wordt genomen of iemand actief wordt als vrijwilliger en het inwerktraject begint.

Bij de inzet van vrijwilligers hanteren wij als uitgangspunten dat de taken moeten aansluiten bij de capaciteiten en interesses van de vrijwilliger, dat de vrijwilliger zelfstandig werkt, maar dat de betaalde medewerkers altijd eindverantwoordelijk zijn.

3.3 Vrijwilligersbeleid

Taal aan Zee heeft het 'Goed geregeld!' voor haar vrijwilligers. Dat betekent dat wij de landelijke kwaliteitsonderscheiding Vrijwillige inzet - Goed Geregeld! van de NOV, de Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk, hebben en investeren in onze vrijwilligers met o.a. een helder vrijwilligersbeleid. In het vrijwilligersbeleidsplan staat informatie over Taal aan Zee en onze visie op vrijwilligerswerk, ons aanbod en de verschillende taakgebieden waarop vrijwilligers kunnen worden ingezet en informatie over enkele belangrijke procedures, richtlijnen, afspraken en formuleren.

In 2016/2017 hield HBO studente Fatiha Ziani in opdracht van Taal aan Zee een tevredenheidsonderzoek onder de vrijwilligers. Uit de resultaten van het tevredenheidsonderzoek en de evaluatiebijeenkomst 2016 werden in december 2016 al verbeterpunten en actiepunten opgesteld. Daarin waren de uitkomsten van diepte-interviews met tien vrijwilligers nog niet opgenomen. Inmiddels heeft Fatiha haar onderzoek helemaal afgerond en conclusies getrokken en aanbevelingen voorgesteld. In 2017 zijn we aan de slag gegaan met de verbeter- en actiepunten. Zo hebben onze vrijwilligers dit jaar kunnen meepraten tijdens de meedenkbijeenkomst en de beleidsdag. Ook is intranet gestart voor de taalmaatjes en heeft de werkgroep activiteiten allerlei leuke en leerzame uitstapjes geregeld voor onze cursisten en deelnemers.

Opmerkelijk *De meeste vrijwilligers (83%) uit het tevredenheidsonderzoek geven aan het vrijwilligerswerk bij Taal aan Zee voor het werkplezier te doen en op nummer 2 (74%) omdat zij zich betrokken voelen bij de organisatie.*

Onderstaande punten zijn belangrijke pijlers in het vrijwilligersbeleid.

3.3.1 Begeleiding, ondersteuning en deskundigheidsbevordering

Vrijwilligers van Taal aan Zee kunnen rekenen op professionele opleiding, deskundigheidsbevordering, begeleiding en ondersteuning door het team van betaalde medewerkers. Het vrijwilligerswerk vindt plaats binnen een vastgelegde structuur en onder verantwoordelijkheid van een betaalde medewerker. Dit betekent dat de individuele begeleiding van vrijwilligers voor een belangrijk deel plaats vindt in de praktijk. Alle vrijwilligers hebben minimaal één keer per twee jaar een evaluatiegesprek met hun begeleider.

Startende vrijwilligers volgen allemaal de Basistraining taalvrijwilligers, afhankelijk van hun functie bestaande uit 2 of 3 bijeenkomsten van een dagdeel. Vanaf oktober 2017 hebben ook taalvrijwilligers van andere organisaties meegedaan aan de training. In totaal zijn er in 2017 7 basistrainingen (totaal 27 bijeenkomsten) geweest. Ook nieuw in 2017 was dat Taal (aan Zee-) maatjes sinds augustus 2017 de Basisworkshop Taal (aan Zee-)maatje aangeboden kregen waaraan inmiddels 60 taalmaatjes hebben deelgenomen.

Belangrijk moment voor de deskundigheidsbevordering van de vrijwilligers in 2017 was de scholingsdag op 23 oktober. Workshops die dag waren: Effectief leren, Uitspraak, Interculturele communicatie, Schoolse vaardigheden, Grenzen stellen, Culturele kenmerken en achtergronden

Eritrea, Creatief schrijven, Praten over stress, In gesprek met een vluchteling (gegeven door 1 van onze ambassadeurs: Akram Beiramvand) en een voorlichting van Bibliotheek Den Haag.

Opmerkelijk *Extra aandacht dit jaar was er voor “Leren leren”. Taal aan Zee ondersteunde de vrijwilligers hierbij door (o.a.) de trainingen/workshops Schoolse vaardigheden en Effectief leren aan te bieden. Ook in de workshop Culturele kenmerken en achtergonden Eritrea was aandacht voor leerstijlen. In 2018 worden deze onderdelen herhaald.*

Een van de workshops die meerdere malen door het jaar heen werd aangeboden is: Werken met SpreekTaal en Beter Nederlands spreken. Veel vrijwilligers werken met dit materiaal en vinden het prettig hier naast de Basistraining nog extra op geschoold te worden.

Daarnaast hebben alle vrijwilligersfuncties de mogelijkheid gehad om met elkaar ervaringen uit te wisselen in een uitwisselingsbijeenkomst of intervisie.

Vrijwilligers werden ook in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan relevante externe scholingen, zoals de gratis webinars en workshops van Het Begint met Taal en Oefenen.nl.

3.3.2. Vertrouwenspersoon

De afgelopen tijd is maar weer eens gebleken – denk aan de #MeToo-discussie – hoe belangrijk het is binnen je bedrijf of organisatie aandacht en zorg te hebben voor een sfeer van veiligheid, respect en openheid. Essentieel uitgangspunt is dat iedere medewerker, betaald of vrijwillig, zich, zowel fysiek als sociaal, veilig kan voelen bij Taal aan Zee. Daarom is sinds 2017 vertrouwenspersoon Eric Bakker aangesteld.

3.3.3 Waardering

Taal aan Zee heeft verschillende manieren om de waardering aan de vrijwilligers voor hun inzet te laten blijken. Naast het regelmatig mondeling uiten van de waardering, heeft Taal aan Zee een aantal vaste elementen in het waarderingsbeleid opgenomen. De precieze invulling verschilt per jaar. In 2017 was deze als volgt:

- Vrijwilligersbijeenkomst: de vrijwilligers worden één keer per jaar uitgenodigd voor een feestelijke bijeenkomst. Dit jaar, op donderdag 14 december, startten de vrijwilligers cultureel, in het Gemeentemuseum. Ongeveer honderd vrijwilligers hadden zich opgegeven voor de rondleiding over Art Deco of de workshop schrijven. Daarna liepen we met z’n allen naar restaurant Walong en werden we verrast door een zeer uitgebreid buffet met heerlijke hapjes.
- Presentje: alle vrijwilligers ontvingen dit jaar een dopper (waterfles). Vrijwilligers die verbonden zijn aan het centrale adres en zich over het algemeen meer inzetten dan vier uur per week (docenten, bureau- balie- en kantinemedewerkers en bestuur) ontvingen bij de afronding van het cursusjaar nog een kleinigheidje.
- Jubilarissen: in 2017 waren er bij Taal aan Zee 9 jubilarissen die 10 jaar of langer actief waren als vrijwilliger. Zij zijn tijdens de vrijwilligersbijeenkomst in het zonnetje gezet en ontvingen als presentje een mooi boek.
- Borrel: voor de vrijwilligers die verbonden zijn aan het centraal adres en zich over het algemeen meer inzetten dan vier uur per week (zie boven) werd een borrel georganiseerd op de Brouwersgracht als afsluiting van het cursusjaar.
- Afscheid vrijwilligers: vertrekkende docenten, bestuursleden of andere vrijwilligers die zich tenminste acht uur per week zich inzetten ontvingen een presentje.

3.3.4 Inbreng van vrijwilligers

Bij Taal aan Zee hebben vrijwilligers altijd de mogelijkheid om mee te denken over de inhoud van de functie, de begeleiding, en de organisatie. De informatie uit de evaluatiegesprekken wordt gebruikt om eventueel het beleid en/of de uitvoering bij te stellen. Daarnaast is er altijd de mogelijkheid tot het oprichten van een formele vrijwilligersvertegenwoordiging. Naar aanleiding van het in 2016/2017 gehouden tevredenheidsonderzoek onder vrijwilligers bleek (nog steeds) geen animo te zijn voor een officieel inspraakorgaan.

Vanuit het tevredenheidsonderzoek bleek wel dat vrijwilligers behoefte hadden om op een andere manier mee te denken over het beleid. Om vrijwilligers deze mogelijkheden te bieden heeft Taal aan Zee in 2017 voor het eerst een “meedenkbijeenkomst” voor vrijwilligers worden georganiseerd. Het bestuur en het team van Taal aan Zee kregen op woensdag 15 november tijdens de meedenkavond input vanuit de praktijk van 20 vrijwilligers om het beleid de komende tijd vorm te geven. Het was een zeer geanimeerde en nuttige bijeenkomst waar tal van ideeën naar voren kwamen, maar ook knelpunten in het vrijwilligerswerk werden benoemd. We hebben deze input meegenomen naar de beleidsdag op 24 november, waar ook drie van de vrijwilligers aan deelnamen die op de meedenkbijeenkomst waren. Met de beleidsafspraken die hieruit zijn voortgekomen gaan we de komende tijd aan de slag.

3.3.5 Informatievoorziening

Vrijwilligers werden regelmatig geïnformeerd over belangrijke interne en externe ontwikkelingen. Dit gebeurde via mondelinge gesprekken en bijeenkomsten, via e-mail, informatiemappen, digitale nieuwsbrieven, social media en de website. Nieuw gestart in 2017 is intranet voor de taalmaatjes. Vrijwilligers kunnen onderling en met hun coördinator communiceren via het forum van intranet. Daarnaast is er allerlei relevante informatie te vinden zoals tips voor activiteiten en materiaal.

Deel 4 PR en communicatie

Regelmatige en heldere communicatie over Taal aan Zee is van belang voor deelnemers en cursisten, voor vrijwilligers, voor betaalde medewerkers, voor financiers en samenwerkingspartners. Leidend voor de gehele organisatie en voor de communicatie is de missie en strategie van Taal aan Zee (zie deel 1).

Ook dit jaar was de communicatie van Taal aan Zee gericht op het verstrekken van adequate informatie over inhoud en organisatie van het werk.

Sinds februari 2017 heeft Taal aan Zee nieuwe flyers met informatie over de lessen voor asielzoekers, vluchtelingen en anderstalige vrouwen én informatie over onze organisatie voor potentiële vrijwilligers en samenwerkingspartners.

Onze communicatie was ook gericht op relevante maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwe trends binnen ons werkkterrein. Soms alleen, vaak samen met anderen (bijvoorbeeld als voorzitter van het Taalketenoverleg), werd gewerkt aan het in beeld brengen van huidige en toekomstige vraagstukken; werden analyses gemaakt en oplossingsrichtingen gepresenteerd. Zowel in beleid als bij uitvoeringszaken. Een mooi voorbeeld van (communicatie over) de goede samenwerking was Den Haag in actie voor taal (zie foto's). De bonte stoet was een initiatief van alle partners van het Taalketenoverleg in Den Haag.

Behalve de inzet van periodieke middelen (zoals kwartaal-nieuwsbrieven voor vrijwilligers via Mailchimp en vrijwilligersbijeenkomsten) was er ook tussentijdse en extra communicatie (formeel en informeel, gericht op een zo groot mogelijke interactie). Zo werden er mooie uitnodigingen

voor cursisten, deelnemers en de vrijwilligers gemaakt en gestuurd voor het Lente- en Zomer feest en andere activiteiten.

Externe relaties ontvingen onder andere digitale persberichten (bijvoorbeeld over het gratis digitaal lesmateriaal over de Tweede Kamerverkiezingen en onze resultaten over 2016 in de vorm van een infographic) en een zomergroet en kerstgroet.

4.1 (Social) Media

Interessante activiteiten en ontwikkelingen van Taal aan Zee vormden een goede aanleiding om te communiceren met alle doelgroepen en relaties. Niet alleen via digitale nieuwsbrieven, maar ook interactief via netwerken en sociale media zoals Instagram, Facebook, Twitter, YouTube en LinkedIn.

Het grootste aantal volgers in 2017 heeft Taal aan Zee op Twitter, gevolgd door Facebook:

- 1340 volgers op Twitter
- 700 volgers op Facebook

Sinds 2017 zit Taal aan Zee ook op Instagram en Pinterest. Op Instagram vindt veel interactie plaats en heeft Taal aan Zee inmiddels binnen een aantal maanden 165 volgers.

Opmerkelijk
Per maand waren er gemiddeld 8000 weergaven op Twitter ("tweetweergaven").

4.2 Interne communicatie

Het gaat niet om informeren alléén, de communicatie moet tweerichtingsverkeer zijn. In 2016 en 2017 is daarom een groot vrijwilligerstevredenheidsonderzoek over de interne communicatie uitgevoerd. In deel 3.3 is hierover meer te lezen. Uit het onderzoek kwam onder andere de behoefte aan intranet naar voren. Aan het einde van het jaar is een pilot gestart voor de vrijwillige taalmaatjes.

92% is het ermee eens dat hij/zij voldoende geïnformeerd wordt door Taal aan Zee. Voor het ontvangen van informatie kiezen zij voor e-mail (85%).

De geïnterviewde vrijwilligers communiceren bij voorkeur mondeling als het gaat om het naar voren brengen van meningen en ideeën. Ze worden graag in de meedenkfase van besluitvormingsprocessen betrokken. In het kader hiervan is voor de vrijwilligers een meedenkavond georganiseerd.

Opmerkelijk
Sinds 2017 is er voor cursisten, vrijwilligers en medewerkers gratis WiFi bij Taal aan Zee.

4.3 Taal aan Zee in het nieuws

Dit jaar kreeg Taal aan Zee veel aandacht van de regionale media. Omroep West en Den Haag FM maakten meerdere reportages waarin Taal aan Zee aan bod kwam. Ook schreef het AD een aantal berichten. Hieronder een overzicht.

- **Stichting Taal aan Zee maakt Tweede Kamerverkiezingen begrijpelijk voor laaggeletterden (februari 2017)**

Den Haag FM besteedde aandacht aan het lesmateriaal voor de verkiezingen, dat gratis beschikbaar was voor Haagse organisaties.

- **Project Cultuurmaatje krijgt vervolg (februari 2017)**

Een uitgebreid interview bij Den Haag FM en artikeltje in AD Haagsche Courant over het culturele maatjesproject van het Haags Theaterhuis i.s.m. Taal aan Zee.

- “Nieuwe Hagenezen leren O, o Den Haag van Sjaak Bral” (maart 2017)

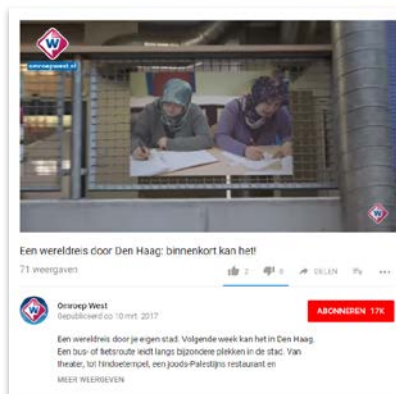

In het kader van de vrijwilligersactie NLdoet (van het Oranje Fonds) studeerde Sjaak Bral dit lied van Harry Klorkestein in met onze cursisten. Hij kreeg daarbij hulp van een groep vrijwilligers voor een dag, de medewerkers van Pels Rijcken advocaten en notarissen. Omroep West maakte een radioreportage en een uitgebreide reportage die ieder uur op het nieuws en bij Regio NL (tv) te zien was.

***“Inburregere op ze Haags.”
Sjaak Bral***

- Wereldreis door eigen stad terug

Na jaren van afwezigheid keerde het evenement Wereldreis door eigen stad in 2017 terug. Moskeeën, kerken, hindoetempels maar ook maatschappelijke organisaties, inclusief Taal aan Zee en Mondriaan, zetten hun deuren op zondag 19 maart open.

Een week voor de Wereldreis was er een proefrit met deelnemende organisaties. Wethouder van Integratie Rabin Baldewsingh was reisleader. De route begon bij Taal aan Zee aan de Brouwersgracht. Omroep West maakte een reportage die ieder uur te zien was in het nieuwsoverzicht van Omroep West. Ook de Posthoorn en Den Haag FM besteedde aandacht aan de proefrit.

- Taal aan Zee gaat strijd aan tegen laaggeletterdheid (april 2017)

Naar aanleiding van een onderzoek van Stichting Lezen en Schrijven over laaggeletterdheid kreeg het project Taal in de bibliotheek in april extra aandacht bij Den Haag FM: “Taal aan Zee gaat strijd aan tegen laaggeletterdheid”.

“Ik heb bijna geen ervaring met Nederlands spreken. Daarom kom ik naar de bibliotheek om te praten en mijn Nederlands te verbeteren.” Halina (Oekraïne)(zie foto)

- **Radio-interview Goede Zaak Den Haag FM: “Taal aan Zee helpt mee aan duurzaam bestaan”. (april 2017)**

Directeur Ingrid Suasso de Lima de Prado en stafmedewerker Eline van Oord waren op vrijdagavond 21 april 2017 te gast in het radioprogramma De Goede Zaak op Den Haag FM. Luister hier naar het interview.

- **Den Haag in actie voor taal (september 2017)**

Later in het jaar, op 4 september 2017 deed Wethouder van Onderwijs Saskia Bruïnes op de Brouwersgracht de feestelijke aftrap van “Den Haag in actie voor taal!”.

Het AD besteedde aandacht aan de actie.

Tevens is er een mooie opname gemaakt van de dag: Den Haag in actie voor taal dé film!

- **Het Oranje Fonds steunt Taal aan Zee (december 2017)**

In het najaar kregen we het goede nieuws dat de uitbreiding van de Spreekvaardigheidstrajecten van Taal aan Zee drie jaar wordt gesteund door het Oranje Fonds. Het fonds besteedde hier aandacht aan in de nieuwsbrief en op de site.

**“ Het is belangrijk dat iedereen mee kan doen.”
Ahmad (cursist Spreekvaardigheid)**

Deel 5 Financiën

5.1 Financieel verslag

Het jaar 2017 hebben we afgesloten met een negatief saldo van € 3.523. Dit is het saldo van verschillen met uiteenlopende oorzaken. Dit saldo is ten laste van het *stichtingsvermogen* (onderverdeeld in *algemene reserve* en *bestemmingsreserves*) gebracht. Het stichtingsvermogen daalde hiermee van € 111.819 naar € 108.296. Een belangrijk deel van dit vermogen heeft het karakter van een *bestemmingsreserve*. Dit is uiteengezet in de jaarrekening 2017 van Taal aan Zee.

De lasten en baten van Taal aan Zee in 2017 waren:

In €	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Lasten			
Personeel	534.198	515.600	516.274
Huisvesting	95.765	95.850	91.410
Organisatie	25.787	30.150	21.625
Projecten	121.596	-	79.598
Cursisten	22.143	24.000	26.396
Vrijwilligers	22.877	33.400	34.559
Totale lasten	822.366	699.000	769.862
Baten			
Subsidies	783.165	658.500	682.598
Fondsen	1.816	20.200	22.400
Overige inkomsten	33.862	20.300	74.505
Totale baten	818.843	699.000	779.503
Saldo baten en lasten	- 3.523	-	+ 9.641

De balans van Taal aan Zee zag er eind 2017 als volgt uit:

In €	2017	2016
Activa		
Inventaris	8.639	310
Te vorderen posten	19.138	30.798
Geldmiddelen	178.434	181.671
Totale activa	206.211	212.779
Passiva		
Stichtingsvermogen	108.296	111.819
Nog te besteden subsidies	11.196	-
Te betalen posten	86.719	100.960
Totale passiva	206.211	212.779

Bovenstaande cijfers zijn ontleend aan de jaarrekening 2017 van Taal aan Zee. Deze jaarrekening is door een onafhankelijke accountant gecontroleerd en van een goedkeurende controleverklaring voorzien.

5.2 Subsidies, fondsen en overige inkomsten

Taal aan Zee werd in 2017 voor een belangrijk deel gesubsidieerd door de gemeente Den Haag. Daarnaast waren er inkomsten in het kader van de samenwerking met en advisering aan derden, inschrijfgelden cursisten en deelnemers, giften en donaties. Hieronder een aantal inkomsten nader toegelicht.

Inschrijfgeld

Het inschrijfgeld voor de lessen van Taal aan Zee bedraagt € 25. Daarnaast betalen cursisten hun eigen lesmateriaal.

Fonds 1818

Van dit fonds ontvingen we een prachtige donatie van € 8.755 om trainingen Effectief leren voor onze vrijwilligers te bekostigen. Het bedrag zal verdeeld over 2017 en 2018 worden ingezet voor deze zeer belangrijke trainingen.

Oranje Fonds

In oktober 2017 werd de bij het Oranje Fonds ingediende aanvraag voor uitbreiding van de Spreekvaardigheidstrajecten voor een periode van drie jaar gehonoreerd. We starten hiermee in 2018 en kunnen met deze subsidie nog tot en met 2020 trajecten aanbieden, zij het met aflopende financiering.

Giften

Via stichting derdengelden ontvingen we een anonieme donatie van € 100.

Donatie Soroptimistclub Voorburg/Rijswijk e.o.

Taal aan Zee was heel blij met de financiële bijdrage van € 1.500 van de Soroptimisten voor het "inschrijf- en boekenfonds". Uit dit fonds betalen we de inschrijfgelden en soms ook boekengelden voor cursisten en deelnemers die het zelf echt niet kunnen betalen.

Google Ad Grants

Het gratis adverteren via Google Grants programma werkt goed. Vooral nieuwe vrijwilligers geven aan dat ze ons gevonden hebben via een zoekopdracht bij Google. Wij ontvangen sinds 2015 een tegoed voor het gratis weergeven van AdWords-advertenties op pagina's met zoekresultaten van Google.

Tech Soup en Microsoft

Tech Soup Nederland en Microsoft hebben speciale programma's voor non-profit organisaties, waardoor we veel geld besparen op onze automatisering. Zo is intranet voor alle taalmaatjes gratis tot stand gekomen via Microsoft Sharepoint.

Deel 6 Blik op de toekomst

Taal aan Zee was op koers in 2017 en we gaan ook in 2018 en daarna met veel enthousiasme verder. We gaan door met het uitvoeren van educatieve activiteiten voor onze doelgroepen én met ontwikkelen van nieuw aanbod dat bijdraagt aan het versterken van de positie van nieuwkomers in de Nederlandse samenleving. We doen dit zelf en in samenwerking met andere partners zowel binnen als buiten Den Haag.

In het jaarprogramma 2018 zijn (vanuit de beleidsdag eind 2017) de volgende ambities voor Taal aan Zee geformuleerd:

- *Taal aan Zee heeft een actieve, centrale- en zichtbare positie voor wat betreft het verzorgen van een educatief aanbod gericht op migranten en/of laaggeletterden met én door vrijwilligers. Het aanbod dat Taal aan Zee verzorgt voldoet aan de vraag van de bestaande en mogelijke nieuwe doelgroepen, samenwerkingspartners en financiers.*
- *Naast continuering van bestaand aanbod, gaat het in 2018 om vervolg te geven aan vernieuwend dan wel nieuw vraaggericht aanbod (innovatie en uitbreiding); om coproducties dan wel samenwerkingsproducties met andere educatieve instellingen/organisaties én om uitbreiding van financiële middelen en mogelijkheden. Het betreft met name een aanbod dat onderscheidend is t.o.v. en aanvullend op andere aanbieders is. Het nog meer op maat maken van het huidige aanbod, taalonderhoud en voortzetting dan wel uitbouw van maatjesprojecten zijn daarbij belangrijke speerpunten.*
- *Het verder ontwikkelen en uitbreiden van activiteiten op het gebied van advies, expertise en kennisoverdracht, waarbij met name zal worden ingezet op het belang van integrale aanpak en -afstemming en het programmatisch werken over meerdere jaren.*
- *Het starten bij andere gemeenten in de regio met een gefaseerd aanbod, zowel uitvoerend en/of adviserend.*
- *Het versterken van de integrale toepassing van ICT in het aanbod van Taal aan Zee.*
- *Het realiseren van toereikende huisvesting ten behoeve van de continuïteit en de mogelijke uitbreiding van het aanbod.*
- *Het (nog) beter op de politieke agenda krijgen van het werk van Taal aan Zee. Onder meer door het leveren van bijdragen t.b.v. de jaarplannen, welke in het kader van de Haagse Educatieve Agenda 2018-2022 worden gemaakt.*
- *Realisatie van een meerjarig beleidsplan/beleidspeerpunten voor Taal aan Zee.*

Deze ambities wijken niet zo veel af van de ambities die we in 2017 formuleerden en waar we het afgelopen jaar hard aan gewerkt hebben. We willen deze koers namelijk voortzetten door nog meer maatwerk in ons aanbod aan te brengen en de samenwerking in Den Haag en daarbuiten verder uit te bouwen. Zo zullen we wat betreft ons aanbod ook in 2018 volop inzetten op schoolse vaardigheden, opdat cursisten leervaardiger worden en hun perspectief op vervolgmogelijkheden groeit. Tevens gaan we het toepassen van de geleerde taal in de alledaagse praktijk nog verder stimuleren door buitenschoolse opdrachten te koppelen aan de lesmethodes en door aanpassing van de werkwijze van de Taal (aan Zee-) maatjes.

Het aanbod Spreekvaardigheid kunnen we met een bijdrage van het Oranje Fonds de komende drie jaar uitbreiden, zowel voor onze eigen cursisten als asielzoekers en vluchtelingen van andere organisaties binnen Den Haag en daarbuiten. Daarmee zetten we de eerste concrete stappen naar een aanbod in de regio. Zo verwachten we met een aantal trajecten Spreekvaardigheid te starten in het AZC Rijswijk. Mogelijke samenwerking is er in die gemeente ook op een aanbod voor laagtaalvaardige ouders. Verder gaan we ons oriënteren op andere gemeenten, waaronder Delft.

We zijn ervan overtuigd dat er ook buiten Den Haag behoefte is aan het aanbod op maat dat Taal aan Zee in de loop der jaren heeft ontwikkeld voor asielzoekers, vluchtelingen en geïsoleerde anderstaligen en onze expertise op het gebied van het inzetten van vrijwilligers bij educatieve activiteiten.

Binnen Den Haag bouwen we door middel van de Taalketenaanpak samen met de taalketenpartners en de gemeente verder aan een nog meer aansluitende taalketen en aan het bereiken van laaggeletterden en anderstaligen met een taalachterstand. Middels het verzorgen van de Basistraining taalvrijwilligers voor alle Haagse taalvrijwilligers zetten we onze expertise in om de kwaliteit van non formele taaltrajecten te vergroten.

Met de taalketenaanpak blijven we ons ook inzetten voor een integrale aanpak van taalachterstanden vanuit de verschillende gemeentelijke beleidsterreinen. Met deze aanpak sluiten we aan bij ambitie 4 van de Haagse Educatieve Agenda 2018-2022: *Onderwijs dat bijdraagt aan de economie van de stad*, en in het bijzonder bij het onderdeel *Investeren in taalvaardigheid van Hagenaars*.

In 2018 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. Taal aan Zee maakt zich hard om het belang van een kwalitatief goed en aansluitend taalaanbod voor volwassenen hoog op de agenda van de gemeenteraad en in het Collegeakkoord te krijgen. Uiteraard bouwen wij ook met de nieuwe gemeenteraad en het College weer graag een goede band op en zullen we raadsleden en Wethouder(s) uitnodigen voor een werkbezoek aan Taal aan Zee.

De uitvoering van al deze ambities en plannen staat en valt bij de inzet van vrijwilligers. Zonder hen is er geen Taal aan Zee. Daarom zullen we ook in de toekomst blijven investeren in goede opleiding en begeleiding voor vrijwilligers en in mogelijkheden om mee te denken over het beleid. Intranet voor alle vrijwilligers komt er aan en de meedenkbijeenkomst houden we er in.

Wij zijn op koers en houden deze aan, maar blijven ons aanbod tegelijkertijd ontwikkelen als dit nodig is om nieuwkomers een goede plek in de samenleving te bieden. We doen dit met veel enthousiasme, samen met onze vrijwilligers en de vele partners binnen en buiten Den Haag.

Colofon

Jaarverslag 2017 nr. 4

Aan het jaarverslag werkten mee:

Eline van Oord, Eric van Veldhoven en Ingrid Suasso de Lima de Prado (tekst en vormgeving), Rob Wiegman (voorwoord), Jurrie Vos (financieel verslag), Sylvia Eijking en Marlon Nugteren (foto's).

Het jaarverslag is een uitgave van:

Stichting Taal aan Zee

Brouwersgracht 50

2512 ER Den Haag

070-3456005

www.taalaanzee.nl

info@taalaanzee.nl

Rekeningnummer: NL44INGB 0006289290

KvK nummer: 59007931

Belastingnummer: 853277199

